

บทที่ 4

ผลการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม

กลุ่มเป้าหมายของนโยบายส่งเสริมการอ่านของรัฐและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) กลุ่มนักเรียนและนักศึกษา 2) กลุ่มครู อาจารย์ 3) กลุ่มผู้ประกอบการ 4) กลุ่มประชาชน และ 5) กลุ่มบรรณารักษ์ โดยมีผลการศึกษาในแต่ละกลุ่มดังนี้

1) การสำรวจพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักเรียนและนักศึกษาที่มีต่อการอ่านหนังสือ

การศึกษาในส่วนนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากตัวอย่างในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ที่อยู่ในสถานการศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชน ในระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ อุดมศึกษา ทั้งเพศชายและเพศหญิง รวมจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 500 ตัวอย่าง ผลการศึกษาโดยสรุปมีดังนี้ (รายละเอียดตารางสถิติดูได้ในภาคผนวก)

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงและชายในสัดส่วนเท่าๆ กัน ศึกษาอยู่ในสถานการศึกษาภาคเอกชน และสถานการศึกษาของรัฐบาลในสัดส่วนพอๆ กัน ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีทั้งเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมต้น ระดับชั้นประถมปลาย ระดับมัธยมต้นและปลาย และเป็นนักศึกษาในสัดส่วนพอๆ กัน

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 27.4 บิคามืออาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 22.6 บิคามืออาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 20.6 เป็นพนักงานบริษัท อีกร้อยละ 10.4 มีอาชีพรับจ้างทั่วไปที่เหลือมีอาชีพเกษตรกรกรรมและค้าขาย ส่วนมารดาของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.6 เป็นแม่บ้าน อีกร้อยละ 21.0 มีอาชีพส่วนตัวที่เหลือเป็นพนักงานบริษัท ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ รับจ้างทั่วไป อาชีพเกษตรกรกรรม และค้าขายตามลำดับ

2. พฤติกรรมเกี่ยวกับเงินที่ได้รับและการใช้จ่าย

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34.2 ได้รับเงินมาสถานศึกษาต่อวัน 51-100 บาท อีกร้อยละ 33.0 ได้รับเงิน 100 บาทขึ้นไป ที่เหลืออีกร้อยละ 32.0 ได้รับเงินมาสถานศึกษาน้อยกว่าวันละ 50 บาท

สำหรับเงินเก็บต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44.6 มีเงินเก็บต่อเดือน 101-500 บาท อีกร้อยละ 26.0 มีเงินเก็บต่อเดือนน้อยกว่า 100 บาท ส่วนร้อยละ 20.0 มีเงินเก็บต่อเดือน 500 บาทขึ้นไป และยังคงมีกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 3.9 ที่ไม่มีเงินสำหรับเก็บ

เงินที่กลุ่มตัวอย่างมีเก็บร้อยละ 70.3 ของกลุ่มตัวอย่างนำเงินนั้นไปซื้อหนังสือ อีกร้อยละ 36.7 นำไปซื้อขนม ส่วนร้อยละ 16.9 นำไปซื้อของแต่งตัวที่เหลือนำเงินไปซื้อบัตรโทรศัพท์ ของเล่น

สิ่งของเครื่องใช้ และเป็นเงินออม ตามลำดับ โดยเงินที่นำไปซื้อหนังสือร้อยละ 42.2 ของกลุ่มตัวอย่าง นำเงินไปใช้ซื้อหนังสือน้อยกว่า 100 บาทต่อเดือน ร้อยละ 40.7 ใช้เงินซื้อหนังสือ 101–300 บาทต่อเดือน ส่วนอีกร้อยละ 14.1 นำเงินไปใช้ซื้อหนังสือ 301–500 บาทต่อเดือน ที่เหลือร้อยละ 3.0 นำเงินไปซื้อหนังสือ 500 บาทต่อเดือนขึ้นไป

3. พฤติกรรมการอ่านหนังสือ

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.8 ไม่มีการจัดมุมบ้านเพื่ออ่านหนังสือส่วนอีกร้อยละ 48.0 มีการจัดมุมเพื่ออ่านหนังสือ โดยที่ร้อยละ 76.5 ของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ชอบอ่านหนังสือ ส่วนที่เหลือไม่ชอบอ่านหนังสือ และพบว่ากลุ่มตัวอย่างในสถาบันการศึกษาของรัฐบาลเป็นผู้ชอบอ่านหนังสือมากกว่าในกลุ่มเอกชนเล็กน้อย โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 30.9 ให้เหตุผลที่ไม่ชอบอ่านหนังสือเนื่องจากเห็นว่าไม่มีหนังสือที่น่าสนใจ รองลงมาร้อยละ 25.7 ไม่มีเวลาในการอ่านหนังสือ อีกร้อยละ 23.4 เห็นว่าไม่มีหนังสือที่น่าสนใจ ที่เหลือเนื่องจากติดเกมส์ตามลำดับ

ผู้มีอิทธิพลที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างชอบอ่านหนังสือมากที่สุด ได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 33.9 รองลงมาอีกร้อยละ 35.2 เห็นว่า ครูอาจารย์เป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญ ส่วนอีกร้อยละ 19.0 เห็นว่า เพื่อนเป็นผู้มีอิทธิพลมากที่สุด ที่เหลือ ได้แก่ ญาติพี่น้อง และตนเอง ตามลำดับ

ระยะเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือต่อวันส่วนใหญ่ร้อยละ 42.1 ของกลุ่มตัวอย่างใช้เวลา น้อยกว่า 30 นาที อีกร้อยละ 37.9 ใช้เวลา 30–60 นาที ที่เหลือร้อยละ 17.0 ใช้เวลา 1–2 ชั่วโมง และอีกร้อยละ 3.0 ใช้เวลา 2 ชั่วโมงขึ้นไป ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งในสถาบันการศึกษาของรัฐบาลและเอกชนส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการอ่านหนังสือไม่เกิน 60 นาทีต่อวัน ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน

การจัดสรรงบประมาณของครอบครัวไว้เพื่อซื้อหนังสือส่วนใหญ่ร้อยละ 51.6 ไม่ได้มีการจัดสรรไว้ อีกร้อยละ 24.0 มีการจัดสรรไว้เดือนละ 101–300 บาท ส่วนร้อยละ 9.6 จัดสรรไว้ น้อยกว่า 100 บาทต่อเดือน อีกร้อยละ 8.3 จัดสรรไว้ 301–500 บาท ต่อเดือน มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 6.5 ที่มีการจัดสรรเงินไว้เดือนละ 500 บาทขึ้นไป

การพาไปงานหนังสือ (Book Fair) ของครอบครัวกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 59.1 ครอบครัวไม่เคยพาไปงานหนังสือเลย ในขณะที่ร้อยละ 28.9 พาไปปีละ 1 ครั้ง โดยมีเพียงร้อยละ 12.0 ที่ครอบครัวพาไปงานหนังสือทุกครั้ง ในส่วนของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 18.8 เท่านั้นที่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านภายในครอบครัว โดยการ

1. มีโต๊ะหนังสือ หรือมุมอ่านหนังสือในบ้าน
2. ซื้อหนังสือให้
3. อ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง
4. ส่งเสริมให้ซื้อหนังสือเรียน

5. พาไปอ่านหนังสือนอกสถานที่
6. ให้อ่านหนังสือนิทาน
7. เปิดร้านหนังสือมือสอง

ซึ่งการจัดกิจกรรมข้างต้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมที่จัดขึ้น เนื่องจากทำให้เพลิดเพลิน ได้คติสอนใจ ได้ความรู้ ได้รับความรู้ ได้รับความรู้ นำไปใช้ได้จริง และช่วยส่งเสริมความคิด โดยมีส่วนน้อยที่ไม่ชอบเนื่องจากจี้เกียจอ่านและไม่น่าสนใจ

ทางด้านการเข้าห้องสมุดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 55.9 เข้าห้องสมุดนานๆ ครั้ง (สัปดาห์ละครั้ง) ในขณะที่อีกร้อยละ 19.6 เข้าห้องสมุดบ่อยๆ (วันเว้น 2-3 วัน) มีเพียงร้อยละ 11.6 เท่านั้น ที่เข้าห้องสมุดเป็นประจำทุกวันหรือเกือบทุกวัน และส่วนน้อยร้อยละ 9.4 ที่ไม่เคยเข้าห้องสมุดเลย และเมื่อพิจารณาในกลุ่มตัวอย่างแยกตามสถาบัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในสถาบันการศึกษาเอกชนมีสัดส่วนการไม่เคยเข้าห้องสมุดสูงกว่ากลุ่มสถาบันการศึกษารัฐบาล แต่ก็มีสัดส่วนของผู้ที่ไปห้องสมุดเป็นประจำสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานศึกษาของรัฐบาลทางด้านการเลือกใช้บริการห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดที่กลุ่มตัวอย่างนิยมไปใช้บริการมากที่สุด ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 93.9 ที่เหลือนิยมใช้บริการห้องสมุดสาธารณะ

สำหรับการใช้อินเทอร์เน็ตนอกเหนือจากครู/อาจารย์มอบหมายงานกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44.6 นิยมใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเล่นเกมส์ อีกร้อยละ 37.9 ใช้เพื่อพูดคุยกับเพื่อนที่เหลือน้อยร้อยละ 21.2 และร้อยละ 9.4 มักใช้อินเทอร์เน็ตเพื่ออ่านหนังสือ และทำงานหาข้อมูล ตามลำดับ

4. พฤติกรรมและความคิดเห็นที่มีต่อการอ่านและส่งเสริมการอ่าน

สถานศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ร้อยละ 86.2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งสถานศึกษาในกลุ่มนี้ร้อยละ 41.3 จัดกิจกรรมเป็นประจำทุกทอม รองลงมาร้อยละ 22.9 และ ร้อยละ 19.5 จัดทุกสัปดาห์และจัดปีละครั้ง ตามลำดับ ในขณะที่สถานศึกษาร้อยละ 11.0 จัดเป็นประจำทุกเดือน โดยพบว่าสถานศึกษาเอกชนที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่จะมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสัดส่วนที่สูงกว่าสถานศึกษาของรัฐบาลเล็กน้อย

สำหรับกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านที่สถานศึกษาซึ่งกลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่มีการจัดกิจกรรม ร้อยละ 40.5 เป็นกิจกรรมประเภท รักการอ่าน อีกร้อยละ 22.1 เป็นกิจกรรมสัปดาห์วันรักภาษาไทย ร้อยละ 8.4 และร้อยละ 7.4 เป็นกิจกรรมการอ่านนิทาน-การ์ตูน และการถามตอบคำถามที่เหลือเป็นกิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุด โครงการหมอภาษา บันทึกการอ่าน ภาษาไทยวันละคำ และกอดหมอนนอนอ่านหนังสือ ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมข้างต้น เนื่องจากมีสาระ

สนุก ได้ความรู้ฝึกการอ่านเขียน มีประโยชน์ มีส่วนร่วม มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่ชอบกิจกรรมข้างต้น เนื่องจากจี้เกียจอ่าน นำเบื่อ ไม่น่าสนใจ เสียการเรียน

กลุ่มตัวอย่างมีการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของสถานศึกษาทุกครั้งและเกือบทุกครั้งที่คิดเป็นร้อยละ 34.8 และร้อยละ 23.8 ในขณะที่อีกร้อยละ 29.2 เข้าร่วมนานๆ ครั้ง ส่วนอีกร้อยละ 12.3 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเลย การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 76.3 มีความเห็นว่าช่วยทำให้เกิดการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น ที่เหลือเห็นว่าไม่มีผลใดๆ ต่อการอ่าน

ทางการรับรู้เกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมการอ่านของรัฐบาลกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 88.1 ไม่เคยทราบรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการอ่าน ส่วนที่เหลือทราบว่ามีนโยบายส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การพูดให้ตรงตามหลักภาษา โครงการหนังสือมือสอง โครงการรักการอ่าน การส่งเสริมการอ่าน และให้นักเรียนมีการศึกษา อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างยังคงเห็นความสำคัญของการอ่านโดยมีความคิดเห็นว่าหากการส่งเสริมการอ่านของไทยไม่บรรลุผลร้อยละ 74.1 เห็นว่าประเทศจะไม่พัฒนา อีกร้อยละ 50.5 เห็นว่าจะทำให้ความคิดไม่ทัดเทียมต่างชาติ ในขณะที่ร้อยละ 38.8 เห็นว่าประชาชนในชาติจะขาดจินตนาการ และร้อยละ 21.1 เห็นว่าจะมีผลทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ

ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อการอ่าน ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นด้วยคำถามแบบ Rating Scale โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง = 5 คะแนน เห็นด้วย = 4 คะแนน ไม่มีความเห็น = 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย = 2 คะแนน และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1 คะแนน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วย ในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าหนังสือเป็นสิ่งจำเป็นต่อการศึกษา (4.77) รัฐควรสนับสนุนให้มีหนังสือที่ดีเพื่อให้อ่าน (4.51) และหนังสือช่วยพัฒนาชาติและชีวิตให้เจริญรุ่งเรือง(4.51) นอกจากนี้ ยังเห็นด้วยว่าการอ่านช่วยสร้างจินตนาการให้เกิดขึ้น (4.46) ซึ่งห้องสมุดถือเป็นแหล่งสำคัญของชาติ (4.45) การอ่านเป็นกิจกรรมสำคัญและควรส่งเสริมให้เป็นวาระแห่งชาติ (4.32) การอ่านไม่ใช่ทักษะที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติแต่ต้องฝึกฝน (4.28) รวมทั้งการอ่านจะพัฒนาได้ต้องอ่านประจำทุกวัน และเป็นกิจกรรมต่อเนื่องจนตลอดชีวิต (4.25) ตามลำดับ

5. ข้อคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มของนักเรียน และนักศึกษาได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน เรียงตามลำดับดังนี้

1. ควรอ่านหนังสือทุกๆ วัน หรือเมื่อว่างให้เป็นนิสัย (ร้อยละ 35.6)
2. เริ่มจากการอ่านหนังสือที่ชอบหรือที่สนใจก่อน (ร้อยละ 25.9)
3. จัดหาหนังสือที่มีประโยชน์สนุกมีรูปภาพประกอบ (ร้อยละ 10.1)
4. อ่านหนังสือทุกประเภท (ร้อยละ 7.8)

5. ปลุกฝังการอ่านตั้งแต่ยังเด็ก (ร้อยละ 5.7)
6. เข้าร่วมกิจกรรมการอ่านทุกครั้ง (ร้อยละ 5.5)
7. ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างในการอ่าน (ร้อยละ 4.9)
8. อ่านหนังสือที่ห้องสมุด (ร้อยละ 2.6)

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีข้อเสนอแนะอื่นๆ ดังนี้

1. ทำหนังสือที่มีสาระ และน่าอ่านให้มากขึ้น
2. การอ่านหนังสือทำให้มีความรู้รอบตัว ฉลาดมากขึ้น เพลิดเพลิน
3. การอ่านหนังสือมากๆ จะช่วยพัฒนาชาติ
4. นิยัรกรการอ่านไม่จำเป็นต้องอ่านหนังสือเรียนอย่างเดียว
5. การอ่านหนังสือให้เหมาะกับวัย และแบ่งเวลาให้พอเหมาะ อ่านหนังสือที่ดี จะทำให้ไม่น่าเบื่อ

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

2) การสำรวจพฤติกรรมและความคิดเห็นของครู อาจารย์ที่มีต่อการอ่านหนังสือ

การศึกษาในส่วนนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากตัวอย่างในกลุ่มครู อาจารย์ ที่ทำการสอนอยู่ในสถานการศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชน ทั้งในระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และสูงกว่ามัธยมศึกษา ทั้งเพศชายและเพศหญิง รวมจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 200 ตัวอย่าง ผลการศึกษาโดยสรุปมีดังนี้ (รายละเอียดตารางสถิติได้ในภาคผนวก)

1. ข้อมูลทั่วไปและการทำงาน

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57.5 เป็นเพศหญิงที่เหลือเป็นเพศชาย ทำการสอนอยู่ในสถานศึกษาภาครัฐบาลและเอกชนในสัดส่วนเท่าๆ กัน โดยที่ร้อยละ 40.0 ของกลุ่มตัวอย่าง ทำการสอนในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา ส่วนอีกร้อยละ 20.0 ทำการสอนในระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในสัดส่วนเท่าๆ กัน โดยที่กว่าครึ่งคิดเป็นร้อยละ 67.2 ทำงานมาแล้ว 5 ปีขึ้นไป ส่วนร้อยละ 16.9 และร้อยละ 15.9 มีอายุงานน้อยกว่า 3 ปี และ 3 – 5 ปี ตามลำดับ ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.0 ของกลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาระดับปริญญาตรี อีกร้อยละ 29.5 จบการศึกษาระดับปริญญาโท และส่วนน้อยที่จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาเอก

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 41.0 มีอายุต่ำกว่า 35 ปี รองลงมาร้อยละ 14.6 มีอายุอยู่ระหว่าง 50-54 ปี ที่เหลือร้อยละ 36.4 มีอายุตั้งแต่ 40 – 49 ปี และอีกร้อยละ 7.3 มีอายุมากกว่า 54 ปี ร้อยละ 44.9 ของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท รองลงมาร้อยละ 31.3 มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท ที่เหลือมีรายได้ระหว่าง 15,000 – 25,000 บาท

สำหรับหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านที่กลุ่มตัวอย่าง ได้เข้าร่วมอบรมหรือสัมมนา มีดังนี้

1. โครงการรักการอ่าน
2. IQ – EQ ดีแน่ถ้าพ่อแม่ใส่ใจ
3. การพัฒนาหลักสูตร
4. ห้องสมุดมีชีวิต
5. การสอนทำโครงการงานคณิตศาสตร์
6. การจัดกิจกรรมค่ายวิชาการ
7. เด็กไทยรวมใจอ่านถวายเป็นหลวง
8. การพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ
9. การอบรมเพื่อปฏิบัติการ
10. การพัฒนาด้านจิตปัสสร
11. พัฒนาศักยภาพผู้สอน

12. ฝึกอบรมด้านการผลิตหนังสืออ่านเพิ่มเติม
13. เงินทองมีค่า
14. พัฒนากระบวนการความคิด
15. กฎหมายการเปิดเผยข้อมูลราชการ
16. การอ่านภาษาไทยสำเนียง
17. เทคนิคกิจกรรมกิจการพัฒนา 6Q สำหรับเด็กปฐมวัย
18. อ่านนิทาน, เล่นนิทานกับดนตรี
19. อบรมหลักสูตรแกนกลาง
20. การตลาด
21. สัปดาห์ห้องสมุด
22. การฝึกการอ่านและเขียนจากภาพหรือนิทาน
23. การอ่านคิดวิเคราะห์
24. การสร้างสื่อพัฒนาเด็ก
25. การสอนอ่านร้อยกรอง และทำนองเสนาะ

โดยที่หลักสูตรข้างต้นมีองค์กรต่างๆ เป็นผู้ดำเนินการทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน ได้แก่

1. องค์กรภาครัฐ ได้แก่ สถาบันการศึกษาระดับโรงเรียน มหาวิทยาลัย คณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมสุขภาพจิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้แก่ สำนักงานเขตสำนักงานการศึกษาครู ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย องค์กรบริหารส่วนตำบล ชุมชนจังหวัด
2. องค์กรภาคเอกชน ได้แก่ บริษัทสิ่งพิมพ์ เช่น แพลนฟอร์คิดส์ นานมีบุ๊กส์ เซเวนอีเลฟเวน พิชซ่าฮัท โรงแรม โรงเรียนเอกชน บริษัทจัดอบรม

2. พฤติกรรมการอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์

ในช่วง 1 เดือน กลุ่มตัวอย่างมีการอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อประกอบการทำงานเป็นหลัก โดยอ่านเพื่อสร้างเสริมความรู้ เพื่อใช้ในการสอน และเพื่อประโยชน์ในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 78.4 ร้อยละ 70.9 และร้อยละ 68.8 ตามลำดับ ส่วนเหตุผลอื่นคือเพื่อความบันเทิง คิดเป็นร้อยละ 56.3 และเพื่อเข้าใจสังคมคิดเป็นร้อยละ 40.7 ตามลำดับ รวมทั้งเพื่อหาความรู้และข้อมูลใหม่ๆ เพื่อเข้าใจชีวิต และรู้ข่าวสารบ้านเมืองทันเหตุการณ์ตามลำดับ

ประเภทของหนังสือกลุ่มตัวอย่างนิยมอ่านมากที่สุดได้แก่ หนังสือพิมพ์และหนังสือวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 72.7 และร้อยละ 71.2 รองลงมาได้แก่ หนังสือสารคดี บันเทิงคดี รวมเรื่องสั้น และการ์ตูนนิยายภาพตามลำดับ มีเพียงส่วนน้อยที่นิยมอ่านบทร้อยกรอง และกวีนิพนธ์

การจัดสรรเงินเพื่อซื้อหนังสือ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66.2 มีการจัดสรรเงินไม่สม่ำเสมอ โดยซื้อเป็นครั้งคราว ส่วนอีกร้อยละ 18.5 ไม่มีการจัดสรรเงิน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีการจัดสรรเงินเพื่อซื้อหนังสือเป็นประจำมีเพียงร้อยละ 15.4 ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 70.4 มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 500 บาทต่อเดือน ส่วนที่เหลือมีค่าใช้จ่ายเกิน 500 บาทต่อเดือน อย่างไรก็ตาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการสอนในสถาบันการศึกษาของรัฐบาลจะมีสัดส่วนการจัดสรรเงินอย่างสม่ำเสมอสูงกว่าการไม่จัดสรรเงิน

การใช้เวลาในการอ่านหนังสือ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 49.7 ใช้เวลาระหว่าง 30 - 60 นาทีต่อวัน ส่วนอีกร้อยละ 25.1 ใช้เวลาในการอ่าน 1-2 ชั่วโมงต่อวัน และร้อยละ 18.6 ใช้เวลาน้อยกว่า 30 นาทีต่อวัน ซึ่งพบว่ามีคุณสมบัติคล้ายกันทั้งในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูของสถาบันการศึกษาของรัฐบาลและเอกชน

การไปงานหนังสือ Book Fair มีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 14.7 ที่ไปทุกครั้ง แต่โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 51.8 จะไปนานๆ ครั้ง และอีกร้อยละ 21.8 ไปปีละครั้ง สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยไปงานหนังสือ Book Fair เลย คิดเป็นร้อยละ 11.7

ในด้านการไปร้านจำหน่ายหนังสือส่วนใหญ่ไปสัปดาห์ละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 47.2 รองลงมาเข้าร้านจำหน่ายหนังสือบ่อยๆ (วันเว้น 2-3 วัน) คิดเป็นร้อยละ 27.4 มีเพียงร้อยละ 15.7 ที่ไปร้านจำหน่ายหนังสือเป็นประจำทุกวัน / เกือบทุกวัน และอีกร้อยละ 9.1 ไปร้านหนังสือเดือนละครั้ง

3. ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน

ร้อยละ 69.7 ของสถานศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างทำงานสอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยในช่วง 6 เดือน มีการจัดกิจกรรมที่สำคัญตามลำดับได้แก่ การจัดหาหนังสือที่เหมาะสม มีประโยชน์มาเข้ามุมหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 54.5 รองลงมา มีการจัดกิจกรรมการแนะนำหนังสือ การเล่านิทาน ประกวดเขียนเรียงความหรือบทร้อยกรอง การอ่านเรื่องในหนังสือ และการจัดนิทรรศการหนังสือที่น่าสนใจ คิดเป็นร้อยละ 44.1 ร้อยละ 43.4 และร้อยละ 42.1 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีการเล่าเรื่องในหนังสือ การเล่นเกมปัญหา การให้เล่าเรื่องในหนังสือ การวาดภาพประกอบคำขวัญ และการจัดงาน Book Fair ในสถาบัน ตามลำดับ ในขณะที่กิจกรรมที่มีการจัดกันไม่มากได้แก่ การปาฐกถาและได้วาที และการพาไปชมนิทรรศการ และการบรรยายเกี่ยวกับหนังสือ

จำนวนครั้งที่ดำเนินการจัดกิจกรรมข้างต้นในรอบ 6 เดือน พบว่ากิจกรรมประเภทการเล่านิทาน การอ่านเรื่องในหนังสือ การเล่าเรื่องในหนังสือ การเล่นเกมปัญหา และการให้เล่าเรื่องใน

หนังสือ จะเป็นกิจกรรมที่มีการจัดบ่อยครั้งประมาณ 30-50 ครั้งในรอบ 6 เดือน ในขณะที่กิจกรรมประเภทอื่นๆ มีการจัดไม่เกิน 10 ครั้งในรอบ 6 เดือน

กิจกรรมที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างคิดว่าประสบความสำเร็จมากที่สุดที่ทำให้มีผู้รักการอ่านมากขึ้น เรียงตามลำดับได้แก่

1. กระเช้าหนังสือ/ตะกร้าหนังสือ
2. กิจกรรมรักการอ่าน
3. หยุดทุกงานอ่านทุกคน
4. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมถ่ายทอดประสบการณ์การอ่านในชุมชน
5. มุมหนังสือที่รับเข้ามาใหม่
6. บ้านหนังสือประจำชุมชน
7. ห้องสมุดมีชีวิต
8. การอ่านจับใจความสำคัญ
9. การอ่านข่าวสารประจำวันมาสรุปให้ฟัง
10. สัปดาห์ห้องสมุด
11. กิจกรรมพ่อแม่ลูกผูกพันด้วยหนังสือ
12. วันภาษาไทย
13. กิจกรรมในชั้นเรียน

ทางด้านความรู้เกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมการอ่านของภาคีรัฐบาล กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.6 ไม่เคยทราบว่ามีรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการอ่าน แต่ก็มีกลุ่มตัวอย่างอีกเกือบครึ่งคิดเป็นร้อยละ 43.4 ที่ทราบว่ามีรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการอ่าน โดยมีนโยบายในเรื่องของ การเล่านิทานให้ลูกฟัง ตั้งแต่ยังเด็ก การส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ การให้นักศึกษาไทยรักการอ่าน การกำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ โครงการวางทุกงานอ่านทุกคน การให้นักเรียนมีการทบทวนการอ่านก่อนที่จะเข้าบทเรียน และการเพิ่มเวลาการอ่านให้มากขึ้น

อย่างไรก็ดี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 72.5 มีความเห็นว่าการอ่านหนังสือของเด็กไทยในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา มีอัตราลดลง โดยมีเหตุผลสำคัญเนื่องจากเด็กติดเกมส์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต การอ่านข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งมีความวุ่นวายทางการเมือง ข่าวอาชญากรรม และอ่านหนังสือไม่คล่อง ในขณะที่ส่วนที่เหลือนั้นเห็นว่าเด็กไทยมีการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการรณรงค์ด้านการอ่าน รวมทั้งรัฐมีการส่งเสริมมากขึ้น มีหนังสือที่น่าสนใจมากขึ้น มีผู้ปกครองสนับสนุนและอ่านเพื่อค้นคว้าทำรายงาน

ขณะเดียวกันกลุ่มตัวอย่างยังคงเห็นความสำคัญของการอ่าน โดยมีความคิดเห็นว่าหากการส่งเสริมการอ่านของไทยไม่บรรลุผลร้อยละ 80.2 เห็นว่าประเทศจะไม่พัฒนา อีกร้อยละ 59.9 เห็นว่าจะทำให้ความคิดไม่ทัดเทียมต่างชาติ ในขณะที่ร้อยละ 54.3 เห็นว่าประชาชนในชาติจะขาดจินตนาการ และอีกร้อยละ 31.5 เห็นว่าจะมีผลทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ ที่เหลือเห็นว่าจะทำให้คนในชาติขาดความรู้ ขาดการคิดวิเคราะห์ ตลาดน้อยลง ประชาชนในชาติเกิดการแตกแยกและขาดคุณธรรม

ทางด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 80.2 เห็นว่าพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้มีอิทธิพลมากที่สุด ส่วนน้อยที่เห็นว่า ครู อาจารย์ หรือภาคีรัฐบาล บรรณารักษ์ สื่อรอบข้าง ตนเอง และทุกคนจะมีอิทธิพลต่อการอ่าน

ประเทศที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการอ่านมากที่สุดได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 48.9 รองลงมาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 15.6 และ ประเทศอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 11.1 ที่เหลือได้แก่ประเทศจีน เยอรมัน ไทย อินเดีย สิงคโปร์ เวียดนาม และเกาหลี ตามลำดับ เหตุผลเนื่องจากเห็นว่าประเทศดังกล่าวข้างต้นมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีเศรษฐกิจดี มีความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษา มีการจัดการด้านการอ่าน และส่งเสริมการอ่านที่ดี รัฐบาลมีการสนับสนุนและรณรงค์ด้านการอ่าน ระบบการเรียนการสอนเป็นการค้นคว้า การเรียนประสบความสำเร็จ ประชาชนนิยมอ่านหนังสือในเวลาว่าง รักการอ่าน ชอบแสวงหาความรู้เพิ่มเติม มีรูปแบบหนังสือที่น่าสนใจ น่าอ่านมีหนังสือการ์ตูน มีภาพหลากหลาย มีวรรณกรรมที่มีชื่อเสียง มีห้องสมุดมาก และใส่ใจในการพัฒนาห้องสมุด วัฒนธรรมการอ่านเข้าถึงคนในประเทศ และเป็นสังคมฐานความรู้ที่มีแหล่งเรียนรู้จำนวนมาก

สำหรับหน่วยงานที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของชาติมากที่สุด ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการคิดเป็นร้อยละ 86.9 รองมาร้อยละ 29.3 และร้อยละ 22.2 ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงวัฒนธรรม ตามลำดับ

การรับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขององค์กรต่างๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 76.6 ได้รับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนองค์กรที่เหลือซึ่งกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3.6 รับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังได้แก่ สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ TK-PARK มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ตามลำดับ

4. ความคิดเห็นที่มีต่อสถานศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 71.7 เห็นว่าห้องสมุดของสถานศึกษาที่ทำงานอยู่มีหนังสือยังไม่เพียงพอ และไม่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะสถานศึกษาของเอกชน พบว่ามีสัดส่วนความไม่เพียงพอสูงกว่าสถานศึกษาของรัฐบาล นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44.4 ยังเห็นว่าบรรณารักษ์ของสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพียงนานๆ ครั้ง และอีกร้อยละ 40.8 เห็นว่ามีการจัดเป็นประจำ ในขณะที่ร้อยละ 14.8 ของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบรรณารักษ์ไม่เคยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาเลย ขณะเดียวกัน ร้อยละ 52.5 ของกลุ่มตัวอย่างเคยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านด้วยตนเองโดยการจัดกิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ การใช้ห้องสมุด สัปดาห์ห้องสมุด การเล่านิทาน โครงการรักการอ่าน ตะกร้าหนังสือ มุมหนังสือ ที่เหลือได้แก่ การอ่านเพื่อการศึกษา เพื่ออ่านหนังสือให้ออก การอ่านจับใจความสำคัญ การเล่นเกมส์ บันทึกการอ่านนอกเวลา จัดหนังสือพิมพ์ให้เด็กอ่าน การถามตอบคำถาม การจัดนิทรรศการ กิจกรรมหนังสือที่น่าสนใจ โครงการหมอภาษา สัปดาห์วันรักภาษาไทย อ่านเพื่อรู้สู่ทักษะการเขียน กิจกรรมสวดมนต์ก่อนเป็นประจำเดือน ประกวดการเขียนเรียงความ และการวาดภาพและเล่าเรื่องจากภาพ

5. ความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการอ่าน

ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อการอ่าน ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นด้วยคำถามแบบ Rating Scale โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง = 5 คะแนน เห็นด้วย = 4 คะแนน ไม่มีความเห็น = 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย = 2 คะแนน และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1 คะแนน ทำการเปรียบเทียบโดยใช้ค่าเฉลี่ย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย และค่อนข้างเห็นด้วยในประเด็นต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า หนังสือช่วยพัฒนาชาติและชีวิตให้เจริญรุ่งเรือง (4.68) โดยการอ่านจะพัฒนาได้ต้องอ่านเป็นประจำทุกวัน และเป็นกิจกรรมต่อเนื่องตลอดชีวิต (4.67) นอกจากนี้ยังเห็นด้วยที่การอ่านไม่ใช่ทักษะที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ แต่ต้องฝึกฝน (4.47) และควรกำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ (4.45) โดยห้องสมุดจะถือเป็นแหล่งสำคัญที่สุดที่จะจัดการส่งเสริมการอ่าน (4.36) อีกทั้งยังเห็นว่างบประมาณที่ใช้ในการซื้อหนังสือของห้องสมุดมีน้อย (3.93) และสำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์หนังสือที่มีคุณภาพมีจำนวนน้อย (3.70) ขณะเดียวกันผู้บริหารยังคงให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการอ่านน้อย (3.40)

ความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มครูอาจารย์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านดังนี้

กลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะกลยุทธ์ตามลำดับ ดังนี้

1. หนังสือควรมีเนื้อหาภาพและรูปเล่มที่น่าสนใจ และราคาถูก
2. เริ่มจากพ่อแม่ผู้ปกครอง
3. การสร้างความตระหนัก และแรงจูงใจ
4. มีการปลูกฝังตั้งแต่เด็ก
5. ฝึกให้เด็กเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับอายุ
6. เริ่มอ่านหนังสือที่ชอบก่อน
7. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
8. ควรอ่านเป็นกิจวัตรประจำวัน และบ่อยๆ
9. จัดมุมหนังสือตามร้านหนังสือ และไม่หุ้มพลาสติก
10. เล่นิทาน/เกมส์
11. เข้าโครงการหมอภาษา
12. การอ่านจับใจความสำคัญ

วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะว่าวิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่านไว้ ดังนี้

1. มีการปลูกฝังตั้งแต่เด็ก
2. อ่านหนังสือทุกประเภท และเหมาะสมกับวัย
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
4. ครู – ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่าง
5. เล่นิทาน ข่าวต่างๆ
6. ฝึกให้เด็กรักการอ่าน
7. จัดหาหนังสือที่เด็กสนใจ
8. อ่านหนังสือบ่อยๆ
9. เริ่มอ่านหนังสือที่ชอบก่อน
10. อธิบายให้เห็นประโยชน์จากการอ่านหนังสือ
11. สร้างสิ่งกระตุ้นและแรงจูงใจ
12. จัดเป็นชั่วโมงรักการอ่าน

13. ห้องสมุดควรมีหนังสือให้เลือกหลากหลาย
14. ฝึกสรุปเนื้อหาที่สำคัญเอง
15. กำหนดการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. มีการเรียนรู้จากการเลียนแบบที่ดีจากเด็กถึงผู้ใหญ่
2. จัดการส่งเสริมการอ่านอย่างจริงจัง
3. รัฐบาลควรให้ความสำคัญต่อการอ่าน
4. ต้องมีเวลาเข้าห้องสมุดบ้าง
5. ในชนบทที่ห่างไกลควรมีการช่วยเหลือด้านต่างๆ
6. การหาข้อมูลที่น่าสนใจ
7. มีสิ่งอื่นๆ นอกจากสื่อสิ่งพิมพ์

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

3) การสำรวจพฤติกรรมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการอ่านหนังสือ

การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของบุตรที่กำลังศึกษาทั้งเพศชาย และเพศหญิง กระจายตัวอย่างตามระดับการศึกษา กลุ่มอายุ รายได้ ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมจำนวนทั้งสิ้น 200 ตัวอย่าง ผลการศึกษาโดยสรุปมีดังนี้ (รายละเอียดตารางสถิติได้ในภาคผนวก)

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 71.0 เป็นเพศชาย ที่เหลือเป็นเพศหญิงร้อยละ 35.0 ของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 15,000–30,000 บาท ส่วนอีกร้อยละ 32.5 มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาทในสัดส่วนพอๆ กัน ร้อยละ 32.5 ของกลุ่มตัวอย่าง มีบุตรศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่า มัธยมศึกษา ที่เหลือมีบุตรศึกษาอยู่ในระดับอนุบาล ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในสัดส่วนเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 22.5

อายุของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 26.0 มีอายุ 35-39 ปี รองลงมาอายุต่ำกว่า 35 ปี และ 40-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.5 และ ร้อยละ 16.5 ที่เหลือ มีอายุ 45-49 ปี และมากกว่า 54 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.0 และร้อยละ 10.5 ตามลำดับ ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 28.5 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมาจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ปวช. ปวส. อนุปริญญา และมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.0 ร้อยละ 21.5 และร้อยละ 20.5 ตามลำดับ โดยมีเพียงส่วนน้อยที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อาชีพของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.0 มีธุรกิจส่วนตัว รองลงมามีอาชีพ เป็นพนักงานบริษัทเอกชน พ่อบ้าน แม่บ้าน และเป็นข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 19.5 ร้อยละ 16.0 และร้อยละ 14.5 ตามลำดับ ที่เหลือมีอาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขาย เกือบครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 45.0 ของกลุ่มตัวอย่าง มีบุตรเพียง 1 คน และอีกร้อยละ 42.5 มีบุตร 2 คน ส่วนที่เหลือมีบุตร 3 คน ขึ้นไป

2. พฤติกรรมการอ่านหนังสือ

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.5 มีหนังสือในบ้าน 21-50 เล่ม อีกร้อยละ 25.5 มีหนังสือในบ้าน 51-100 เล่ม ที่เหลือมีหนังสือในบ้านน้อยกว่า 20 เล่ม และมากกว่า 100 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 24.5 และร้อยละ 18.5 ตามลำดับ โดยที่กว่าครึ่งหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 52.0 ของกลุ่มตัวอย่างไม่มีการจัดมุมหนังสือในบ้าน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 71.4 เป็นผู้ที่ชอบอ่านหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกันในทุกระดับรายได้ครอบครัว ส่วนที่เหลือไม่ชอบอ่านหนังสือเนื่องจากเหตุผลสำคัญคือไม่มีเวลาและชอบทำกิจกรรมอื่นมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 56.9 และร้อยละ 43.1 ตามลำดับ ส่วนบุตรของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63.5 เป็นผู้ชอบอ่านหนังสือ ที่เหลือไม่ชอบอ่านหนังสือ โดยมีเหตุผลส่วนใหญ่เนื่องจากชอบทำ

กิจกรรมอื่นๆ มากกว่า ชอบเล่นกับเพื่อนและติดเกมส์ คิดเป็นร้อยละ 54.8 ร้อยละ 42.5 และร้อยละ 31.5 ตามลำดับ และที่เหลือไม่เห็นประโยชน์ของการอ่าน ไม่มีเวลาติดโทรทัศน์/การ์ตูน เด็กก็เฝ้าจออ่านหนังสือไม่ออก รวมทั้งผู้ปกครองไม่มีเวลาว่าง

การจัดสรรเงินเพื่อซื้อหนังสือต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.0 มีการจัดสรรเงินไว้เดือนละ 101-500 บาท ที่เหลือมีการจัดสรรเงินน้อยกว่า 100 บาท และ 500 บาทขึ้นไปต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 13.5 และร้อยละ 8.5 ตามลำดับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 47.0 ที่ไม่มีการจัดสรรเงินเพื่อซื้อหนังสือ

การใช้เวลาในการอ่านหนังสือต่อวัน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40.5 ใช้เวลาในการอ่านหนังสือน้อยกว่า 30 นาทีต่อวัน อีกร้อยละ 34.0 ใช้เวลา 30-60 นาทีต่อวัน ที่เหลือใช้เวลาอ่านหนังสือ 1 ชั่วโมงต่อวันขึ้นไป โดยมีกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 7.5 ที่ไม่อ่านหนังสือเลยในแต่ละวัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละระดับรายได้ครบครัว พบว่า กลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท จะใช้เวลาในการอ่านหนังสือ 30-60 นาทีต่อวัน มากกว่ากลุ่มรายได้อื่น ๆ

ความถี่ในการไปร้านหนังสือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.0 ไปร้านหนังสือสัปดาห์ละครั้ง อีกร้อยละ 15.5 ไปร้านหนังสือเป็นประจำทุกวันหรือเกือบทุกวัน พอ ๆ กับไปร้านหนังสือบ่อยโดยไปวันเว้น 2-3 วัน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 14.0 ที่ไม่เคยไปร้านหนังสือเลย

3. การส่งเสริมบุตรด้านการอ่าน

ร้อยละ 39.0 ของกลุ่มตัวอย่างส่งเสริมให้บุตรรู้จักหนังสือเป็นครั้งแรกตั้งแต่อายุ 1-2 ขวบ อีกร้อยละ 24.5 ส่งเสริมตั้งแต่บุตรแรกเกิดจนถึง 1 ขวบ ในขณะที่ร้อยละ 23.5 ส่งเสริมบุตรเมื่อบุตรอายุ 3-4 ขวบ ที่เหลือส่งเสริมบุตรเมื่อบุตรมีอายุ 4 ขวบขึ้นไป

วิธีการที่กลุ่มตัวอย่างส่งเสริมให้บุตรรักการอ่านส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.0 ใช้วิธีเล่านิทานให้ฟัง รองลงมาให้ดูภาพในหนังสือ และอ่านเรื่องในหนังสือให้ฟังคิดเป็นร้อยละ 48.0 และร้อยละ 42.0 ตามลำดับ ที่เหลือใช้วิธีสนทนาเรื่องหนังสือกับบุตรและเล่นทายปัญหาในหนังสือ และเมื่อพิจารณาแยกตามระดับรายได้ครบครัว พบว่า กลุ่มรายได้มากกว่า 30,000 บาท นิยมให้บุตรดูภาพในหนังสือมากกว่าการเล่านิทานให้ฟัง อย่างไรก็ตาม พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 8.0 ที่ไม่เคยส่งเสริมบุตรในเรื่องการอ่านเลย

วิธีการที่กลุ่มตัวอย่างช่วยให้บุตรรู้จักหนังสือส่วนใหญ่ใช้วิธีพาไปร้านจำหน่ายหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 60.9 รองลงมาใช้การพาไปห้องสมุดและพาไปงานหนังสือ Book Fair คิดเป็นร้อยละ 33.0 และร้อยละ 24.9 ตามลำดับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 14.7 ที่ไม่เคยพาบุตรไปรู้จักหนังสือเลย

กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องของบุตรเกี่ยวกับหนังสือโดยใช้วิธีการเก็บหนังสือให้เป็นระเบียบคิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมาใช้วิธีให้เงินสำหรับซื้อหนังสือหรือเช่าหนังสือคิดเป็นร้อยละ 35.7 ที่เหลือใช้วิธีทำตัวอย่างให้บุตรเห็นว่าการจ่ายเงินซื้อหนังสือมีประโยชน์เพียงใดรวมทั้งสนับสนุนให้แลกเปลี่ยนหนังสือกับเพื่อนคิดเป็นร้อยละ 35.2 และร้อยละ 14.3 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามยังคงมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 13.3 ที่ไม่เคยมีวิธีการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องแก่บุตรเกี่ยวกับหนังสือ

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.5 พาบุตรไปห้องสมุดที่ไม่ใช่ของโรงเรียนด้วยตนเองเป็นครั้งคราวอีกร้อยละ 12.5 ผู้ปกครองพาบุตรไปสมัครสมาชิก โดยที่ร้อยละ 5.5 บุตรไปห้องสมุดได้ด้วยตนเองอย่างสมัครสมาชิก และอีกร้อยละ 3.5 ของกลุ่มตัวอย่างพาบุตรไปเป็นครั้งคราว โดยที่ยังคงมีกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 36.5 ของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยพาบุตรไปห้องสมุดเลย ซึ่งพบว่าสอดคล้องกันในทุกระดับรายได้ครอบครัว

นอกจากวิธีการข้างต้นแล้ว กลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 51.0 ยังได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่บ้านอีกด้วยโดยการ

1. สอนหรือชวนให้เด็กอ่านหนังสือเมื่อว่างให้เป็นนิสัย
2. อ่านหนังสือให้เด็กฟัง หรืออ่านให้ดูเป็นตัวอย่าง
3. หาหนังสือให้เด็กอ่าน
4. จัดมุมหนังสือให้เด็กอ่าน
5. พาเด็กไปซื้อหนังสือที่สนใจ
6. ให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟังและให้สรุปเรื่องราวให้ฟัง
7. พาลูกไปห้องสมุด
8. พาลูกไปงานกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหรืองานมหกรรมหนังสือ
9. ร่วมอ่านหนังสือกับเด็ก

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาตามระดับรายได้ครอบครัว พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ 15,000-30,000 บาท มีการจัดกิจกรรมการอ่านในครอบครัว เพียงร้อยละ 46.4 ซึ่งน้อยกว่ากลุ่มรายได้ครอบครัวระดับอื่นที่ส่วนใหญ่สูงกว่าร้อยละ 50.0 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านภายในบ้าน

4. ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายการส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 95.9 ไม่เคยทราบนโยบายส่งเสริมการอ่านของรัฐบาลเลย ส่วนที่เหลือทราบว่า มีนโยบายเกี่ยวกับโครงการณรงค์ส่งเสริมการอ่าน ห้องสมุดเคลื่อนที่การจัดให้มีห้องสมุดชุมชนมากขึ้น การกระจายหนังสือสู่ชุมชน และส่งเสริมการเล่านิทานให้เด็กฟัง นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่าง

ยังมีความเห็นว่า ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา เด็กไทยมีการอ่านหนังสือลดลง คิดเป็นร้อยละ 72.1 ของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่จะติดเกมส์ คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต บางส่วนติดเพื่อน ติดเที่ยว และติดโทรทัศน์ อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 27.9 ยังคงมีความเห็นว่าเด็กไทยมีการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากมีกิจกรรมการรณรงค์ให้อ่านหนังสือมากขึ้น มีหนังสือสิ่งพิมพ์ที่หลากหลายและน่าอ่านมากขึ้น ขณะเดียวกันผู้ปกครองให้การสนับสนุนและร่วมมือมากขึ้น และเด็กก็มีการพัฒนามากขึ้น ฉลาดขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลยังให้การส่งเสริม มีการพัฒนาด้านการศึกษา และจัดหนังสือให้ตามสถานศึกษามากขึ้น รวมทั้งมีร้านหนังสือมากขึ้น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าหากการส่งเสริมการอ่านของไทยไม่บรรลุผลจะทำให้ประเทศไม่พัฒนาคิดเป็นร้อยละ 80.0 อีกร้อยละ 52.0 เห็นว่าจะทำให้ความคิดไม่ทัดเทียมต่างชาติ ส่วนอีกร้อยละ 34.5 และร้อยละ 33.0 เห็นว่าจะทำให้ประชาชนในชาติขาดจินตนาการ และทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ ตามลำดับ

สำหรับผู้ที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดต่อการส่งเสริมการอ่าน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 73.9 เห็นว่าควรได้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองอีกร้อยละ 22.6 เห็นว่าควรเป็นครูอาจารย์ และส่วนน้อยเพียงร้อยละ 0.5 ที่เห็นว่าควรเป็นภาครัฐบาล

ประเทศที่กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่า ประสบความสำเร็จด้านการอ่านมากที่สุดได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 35.8 รองลงมาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศจีน ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอังกฤษ และประเทศไทย ตามลำดับ เหตุผลที่มองว่าประเทศดังกล่าวข้างต้นประสบความสำเร็จในด้านการอ่าน เนื่องจากเป็นประเทศที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และสำหรับประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ประชากรมีการอ่านหนังสือมาก รักการอ่าน เด็กญี่ปุ่นเก่งและมีความสามารถ

หน่วยงานที่ควรดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของชาติมากที่สุดตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ คิดเป็นร้อยละ 83.8 อีกร้อยละ 21.2 เห็นว่าควรอยู่ในความดูแลของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และส่วนน้อยร้อยละ 4.5 ที่เห็นว่าควรอยู่ในความดูแลของ กระทรวงวัฒนธรรม

การรับรู้เกี่ยวกับหน่วยงานหรือองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 79.9 เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการมีการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมากที่สุด ที่เหลือได้แก่หน่วยงานอื่น ได้แก่ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก กรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพเด็ก และเยาวชน สถาบันรักลูก เป็นต้น

ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อการอ่าน ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นด้วยคำถามแบบ Rating Scale โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง = 5 คะแนน เห็นด้วย = 4 คะแนน ไม่มี

ความเห็น = 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย = 2 คะแนน และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1 คะแนน ทำการเปรียบเทียบโดยใช้ค่าเฉลี่ย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วย ในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าหนังสือช่วยพัฒนาชาติและชีวิตให้เจริญรุ่งเรือง (4.59) และเห็นด้วยว่าการอ่านไม่ใช่ทักษะที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติแต่ต้องฝึกฝน (4.39) การอ่านจะพัฒนาได้ต้องอ่านประจำทุกวันและเป็นกิจกรรมต่อเนื่องตลอดชีวิต (4.36) ดังนั้นจึงควรกำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ (4.31) และห้องสมุดจัดเป็นแหล่งสำคัญที่สุดที่จะจัดการส่งเสริมการอ่าน (4.31) รวมทั้งค่อนข้างเห็นด้วยที่สำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์หนังสือที่มีคุณภาพมีจำนวนน้อย (3.96) ตามลำดับ

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน

5.1 ความคิดเห็นในเรื่องกลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มผู้ปกครองได้เสนอแนะกลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่านที่สำคัญ ดังนี้

1. หนังสือควรมีรูปแบบสีสันทัน และคุณสมบัติที่น่าอ่าน เช่น ตัวอักษรใหญ่ เล่มไม่หนา
พกพาสะดวก

2. ฝึกให้เด็กอ่านหนังสือทุกวัน หรือให้ครูมอบหมายงาน
3. มีของรางวัล คำชมเพื่อจูงใจให้เด็กอ่านหนังสือ
4. จัดตั้งห้องสมุดประชาชนประจำหมู่บ้านหรือห้องสมุดเอกชน
5. จัดแข่งขันการอ่านหนังสือ และวัดผลการอ่านนั้น
6. ชี้ให้เห็นประโยชน์ของการอ่านหนังสือ และปลูกฝังการอ่าน

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังได้เสนอแนะกลยุทธ์อื่น ๆ ดังนี้

1. มีหนังสือราคาถูกให้อ่าน
2. มีหนังสือหลากหลายให้อ่าน
3. อ่าน/เล่าเรื่องในหนังสือให้เด็กฟัง เพื่อกระตุ้นความสนใจ หรือให้เด็กอ่านตาม
หรืออ่านร่วมกัน

4. ให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำ
5. อ่านหนังสือเป็นประจำเพื่อเป็นตัวอย่าง
6. มีมุมหนังสือให้เด็กอ่านโดยเฉพาะ
7. จัดหาหนังสือสนุก ๆ ให้เด็กอ่าน และให้มีติดบ้าน
8. รัฐบาลส่งเสริมและรณรงค์ด้านการอ่านของเด็กผ่านสื่อ

9. พาเด็กเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับหนังสือหรือกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
10. โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
11. เพิ่มจำนวนครูในระดับปฐมวัยให้มากขึ้น
12. เพิ่มจำนวนหนังสือ
13. ใช้ชีตนิทาน การ์ตูน ช่วยกระตุ้นให้เด็กต้องการดูภาพจากหนังสือ
14. จัดสรรเงินเพื่อซื้อหนังสือให้บุตร
15. สถานที่อ่านหนังสือ เช่น ห้องสมุด ควรมีบรรยากาศชวนอ่านหนังสือ
16. จัดห้องสมุดเคลื่อนที่ และมีหนังสือที่มีคุณภาพ

5.2 ข้อเสนอแนะวิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มผู้ปกครองได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนานิสัยรักการอ่านที่สำคัญไว้ ดังนี้

1. ให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำ
2. แนะนำจัดหาหนังสือที่เด็กชอบ มีประโยชน์ เหมาะสมกับวัย
3. อ่านหนังสือให้เด็กฟังหรืออ่านร่วมกัน
4. หนังสือควรมีรูปภาพ สี สัน และคุณสมบัติที่น่าอ่าน มีสาระ
5. อ่านหนังสือเป็นประจำเพื่อเป็นตัวอย่าง
6. พาเด็กเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
7. มีของรางวัล คำชม เพื่อจูงใจให้เด็กอ่านหนังสือ
8. พาไปอ่านหนังสือในที่ที่มีบรรยากาศชวนอ่าน เช่น ห้องสมุด
9. อธิบายเนื้อหาที่เป็นจุดสนใจแก่เด็กเพื่อกระตุ้นการอ่าน
10. ผู้ปกครองกวดขันการอ่านหนังสือของเด็ก
11. จัดกิจกรรม นิทรรศการด้านการอ่าน โดยรัฐ
12. ไม่บังคับให้เด็กเคร่งเครียดกับการอ่านมากเกินไป

5.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มผู้ปกครองมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ ดังนี้

1. การอ่านหนังสือช่วยให้เด็กมีพัฒนาการอ่านที่ดีขึ้น
2. การอ่านของเด็กควรเริ่มจากครอบครัว โรงเรียน และทุกฝ่ายร่วมมือกัน
3. ปลุกฝังให้เด็กอ่านหนังสือทุกที่มีหนังสือ

4. เด็กไทยอ่านหนังสือน้อยมาก ควรผลักดันให้เด็กรักการอ่านมากขึ้น
5. ควรมีหนังสือที่ดี มีสาระ ราคาไม่แพงมากเกินไป
6. หนังสือควรหาซื้อได้สะดวก
7. จำนวนนักเรียนต่อห้องควรน้อยลง
8. เพิ่มจำนวนห้องสมุดให้มากขึ้น
9. ส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือทุกประเภท
10. ครูควรช่วยดูแลการอ่านหนังสือของเด็ก
11. รัฐต้องช่วยพัฒนาการอ่านของเด็ก
12. เพิ่มงบประมาณในการสั่งซื้อหนังสือที่มีคุณภาพเข้าห้องสมุดให้ทั่วถึง
13. ห้องสมุดถือเป็นแหล่งความรู้ในระดับจังหวัด อำเภอ หมู่บ้าน
14. สอนให้เด็กแบ่งเวลาให้เป็นประโยชน์ ไม่บังคับแต่ให้ฝึกฝนเรียนรู้เองตั้งแต่เด็ก
15. เด็กไทยอ่านหนังสือน้อยมาก ห่วงเล่น ดิจเกมส์ มีสิ่งล่อใจทำให้ไม่สนใจการอ่าน
16. การอ่านช่วยพัฒนาชาติ
17. รัฐต้องเอาใจใส่หนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุด
18. การอ่านหนังสือทุกวันเป็นสิ่งดีที่สุดจะทำให้ประสบความสำเร็จ

TKK
park
อุทยานการเรียนรู้

4) การสำรวจพฤติกรรมและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการอ่านหนังสือ

การศึกษาในส่วนนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากตัวอย่างในกลุ่มประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้งเพศชายและเพศหญิง กระจายตัวอย่างตามอายุ รายได้ อาชีพ และการศึกษา รวมจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 100 ตัวอย่าง ผลการศึกษาโดยสรุปมีดังนี้ (รายละเอียดตารางสถิติ คูได้ในภาคผนวก)

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40 มีรายได้ 10,000-20,000 บาท อีกร้อยละ 30 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท และมากกว่า 20,000 บาท ในสัดส่วนพอๆ กัน กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50 มีอายุ 25-45 ปี และมีอายุ 46 ปีขึ้นไปในสัดส่วนพอๆ กัน โดยเป็นเพศชาย ร้อยละ 53.0 ที่เหลือเป็นเพศหญิง การศึกษาของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40.8 จบปริญญาตรี อีกร้อยละ 24.5 จบระดับมัธยมศึกษา ที่เหลือร้อยละ 19.4 และร้อยละ 10.2 จบระดับ ปวช., ปวส., อนุปริญญา และประถมศึกษาตามลำดับ และมีเพียงร้อยละ 5.1 ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.4 ประกอบอาชีพพนักงานธุรกิจเอกชน รองลงมาร้อยละ 27.3 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ที่เหลือร้อยละ 12.1 มีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ และรับจ้าง ในสัดส่วนพอๆ กัน ที่เหลือร้อยละ 5.1 มีอาชีพพ่อบ้านหรือแม่บ้าน

2. พฤติกรรมการอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.0 มีหนังสือในบ้านน้อยกว่า 20 เล่ม ส่วนอีกร้อยละ 33.0 มีหนังสือในบ้าน 21-50 เล่ม ร้อยละ 21.0 มีหนังสือในบ้านมากกว่า 100 เล่ม และร้อยละ 10 มีหนังสือในบ้าน 51-100 เล่ม นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งคิดเป็นร้อยละ 46.0 มีการจัดมุมหนังสือในบ้าน และส่วนใหญ่ร้อยละ 84.0 เป็นผู้ที่ชอบอ่านหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกันในทุกระดับรายได้ครบถ้วน ในขณะที่อีกร้อยละ 16.0 เป็นผู้ที่ไม่ชอบอ่านหนังสือ โดยให้เหตุผลส่วนใหญ่ว่าชอบทำกิจกรรมอื่นมากกว่าคิดเป็นร้อยละ 47.1 ส่วนที่เหลือร้อยละ 41.2 และร้อยละ 5.9 ให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาและไม่มีหนังสือที่น่าสนใจตามลำดับ

สำหรับการจัดสรรเงินต่อเดือนเพื่อซื้อหนังสือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 53.0 ไม่มีการจัดสรรที่ชัดเจน ส่วนอีกร้อยละ 24.0 มีการจัดสรรเงินเพื่อซื้อหนังสือ 100 – 500 บาทต่อเดือน และร้อยละ 17.0 มีการจัดสรรเงินเพื่อซื้อหนังสือน้อยกว่า 100 บาทต่อเดือน มีเพียงร้อยละ 6.0 ที่จัดสรรเงินเพื่อซื้อหนังสือเดือนละ 500 บาทขึ้นไป

การใช้เวลาอ่านหนังสือต่อวันของกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งคิดเป็นร้อยละ 44.4 ใช้เวลาอ่านหนังสือวันละ 30-60 นาที อีกร้อยละ 38.4 ใช้เวลาน้อยกว่า 30 นาที ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 9.1 และร้อยละ 5.1 ใช้เวลาอ่านหนังสือนาน 1-2 ชั่วโมงต่อวัน และมากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน ตามลำดับ โดยมี

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3.0 เป็นผู้ไม่อ่านหนังสือ และเมื่อพิจารณาในแต่ละระดับรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,000–20,000 บาทต่อเดือน ใช้เวลาในการอ่านหนังสือต่อวัน น้อยกว่า 30 นาทีเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่กลุ่มรายได้อื่นส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือวันละ 30-60 นาที

ความถี่ในการไปร้านขายหนังสือ กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่งคิดเป็นร้อยละ 58.0 ไปร้านหนังสือนานๆ ครั้ง / สัปดาห์ละครั้ง อีกร้อยละ 17.0 ไปร้านหนังสือบ่อยๆ (วันเว้น 2-3 วัน) ในขณะที่ร้อยละ 12.0 ของกลุ่มตัวอย่างไปร้านหนังสือเป็นประจำทุกวัน หรือเกือบทุกวัน ส่วนอีกร้อยละ 8.0 ไปร้านขายหนังสือเดือนละครั้ง โดยมีเพียงร้อยละ 5.0 ที่ไม่เคยไปร้านหนังสือเลย

ความถี่ในการไปห้องสมุด กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.0 ไปห้องสมุดนานๆ ครั้ง/สัปดาห์ละครั้ง อีกร้อยละ 11.0 และร้อยละ 10.0 ไปห้องสมุดบ่อยๆ (วันเว้น 2-3 วัน) และไปห้องสมุดเดือนละครั้ง มีส่วนน้อยที่ไปเป็นประจำหรือไปปีละครั้ง เพียงร้อยละ 3.0 และพบว่ามีกลุ่มตัวอย่างถึง ร้อยละ 35.0 ที่ไม่เคยไปห้องสมุดเลย สำหรับห้องสมุดที่กลุ่มตัวอย่างนิยมไปใช้บริการร้อยละ 49.2 นิยมไปใช้ห้องสมุดของที่ทำงาน อีกร้อยละ 26.2 ใช้บริการห้องสมุดสาธารณะของรัฐบาล ร้อยละ 16.9 ใช้บริการห้องสมุดสาธารณะของเอกชน และร้อยละ 4.6 ใช้ห้องสมุดของสถานศึกษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.4 มีความเห็นว่าหนังสือที่ให้บริการในห้องสมุดมีเพียงพอกับความต้องการ อย่างไรก็ตาม อีกร้อยละ 26.6 ของกลุ่มตัวอย่างยังคงเห็นว่าห้องสมุดมีหนังสือไม่เพียงพอกับความต้องการ

ความถี่ในการไปงานหนังสือ Book Fair กลุ่มตัวอย่างมากถึงร้อยละ 57.6 ไม่เคยไปงานหนังสือเลย ส่วนที่เหลือร้อยละ 25.0 และร้อยละ 9.8 เคยไปนานๆ ครั้ง และปีละครั้ง โดยมีผู้ที่เคยไปงานหนังสือเป็นประจำเพียงร้อยละ 5.4

การอ่านหนังสือจากอินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 52.5 ไม่นิยมอ่านหนังสือจากอินเทอร์เน็ต ส่วนที่เหลือ นิยมอ่านหนังสือจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 21.2 ใช้เวลาอ่านวันละ 30-60 นาที อีกร้อยละ 17.2 ใช้เวลาอ่านน้อยกว่า 30 นาทีต่อวัน ที่เหลือร้อยละ 6.1 และร้อยละ 4.0 ใช้เวลาอ่านต่อวัน 1–2 ชั่วโมง และมากกว่า 2 ชั่วโมงขึ้นไปตามลำดับ

3. ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านภายในบ้าน มีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 19.2 ที่จัดกิจกรรมข้างต้น โดยการซื้อหนังสือที่ชอบอ่านติดบ้านไว้เป็นประจำ อ่านหนังสือนิทานให้ลูกฟังทุกคืนก่อนนอน ชวนสมาชิกในบ้านมาอ่านหนังสือบ่อยครั้ง การจัดมุมหนังสือภายในบ้าน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเมื่ออ่านหนังสือจบ การแนะนำหนังสือให้กันและกัน การอ่านและให้สรุปเรื่องราวให้ฟัง

อย่างไรก็ดี กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าการที่เด็กซึ่งเป็นที่รู้จักไม่นิยมอ่านหนังสือ เนื่องจากหลายสาเหตุที่สำคัญ ได้แก่

- 1) การที่เด็กติดเกมส์ เล่นอินเทอร์เน็ต เนื่องจากมีร้านเกมส์เปิดให้บริการมากมาย
- 2) เด็กติดเที่ยว ติดเพื่อน และติดเล่น
- 3) เด็กไม่ชอบอ่านหนังสือ
- 4) ไม่มีหนังสือที่น่าสนใจ เนื่องจากภาพไม่สวย ตัวหนังสือมาก
- 5) เด็กไม่เห็นประโยชน์ของการอ่านหนังสือ
- 6) เด็กชอบทำกิจกรรมอื่นมากกว่า เช่น ไปเที่ยว เล่นกีฬา ติดละครทีวี
- 7) การที่เด็กไม่ค่อยมีเวลาอ่านหนังสือ
- 8) เด็กอ่านหนังสือไม่ออก
- 9) เด็กไม่ได้รับการปลูกฝังให้รักการอ่านทำให้ไม่ชอบหนังสือ

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 79.3 จึงมีความเห็นว่าผู้ที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดต่อการส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง รองลงมาร้อยละ 12.0 ได้แก่ ครู อาจารย์ ที่เหลือเห็นว่ารัฐบาลและทุกคนในสังคมมีส่วนสำคัญ ตามลำดับ

ทางด้านการรับรู้เกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมการอ่านของรัฐบาล กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 74.5 ไม่เคยทราบว่ามีนโยบายส่งเสริมการอ่าน ที่เหลือทราบว่ารัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน เช่น โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โครงการหนังสือมือสอง โครงการพระราชดำริ การประกวดตอบปัญหาบรรณานุกรม หรือเล่านิทาน รวมทั้งห้องสมุดเคลื่อนที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.1 ของกลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นว่าในช่วง 3 ปี มาแล้ว เด็กไทยมีการอ่านหนังสือลดลง เนื่องจากสาเหตุสำคัญ คือ เด็กให้ความสนใจเกมส์ รวมทั้งคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีใหม่ๆ สื่อใหม่ๆ มากกว่าการอ่านหนังสือ นอกจากนั้นยังติดเพื่อน ติดเที่ยว ดูทีวี ดูหนัง การ์ตูน ฟังเพลง มีสิ่งบันเทิงใจมากกว่าการอ่านหนังสือ ประกอบกับการขาดการปลูกฝังให้รักการอ่าน ทำให้เด็กไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน ไม่ชอบอ่านหนังสือ และการส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือมีน้อยลง

อย่างไรก็ดี กลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 29.9 ยังคงเห็นว่าในช่วง 3 ปีมาแล้ว เด็กไทยมีการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีนโยบายกิจกรรมและการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านมากขึ้น ทั้งภาครัฐและเอกชนมีการให้รางวัล โดยภาครัฐกระตุ้นให้เด็กมีจิตสำนึกมากขึ้น ประกอบกับหนังสือมีมากขึ้น และมีความหลากหลาย และเด็กในปัจจุบันแข่งขันกันมากขึ้น จึงน่าจะอ่านหนังสือมากขึ้น

ขณะเดียวกันกลุ่มตัวอย่างยังคงเห็นความสำคัญของการอ่าน โดยมีความคิดเห็นว่าหากการส่งเสริมการอ่านของไทยไม่บรรลุผลร้อยละ 70.0 ของกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าประเทศจะไม่พัฒนา อีก

ร้อยละ 58.0 เห็นว่าจะทำให้ความคิดไม่ทัดเทียมต่างชาติ ในขณะที่ร้อยละ 43.0 เห็นว่าประชาชนในชาติจะขาดจินตนาการ และร้อยละ 29.0 เห็นว่าจะมีผลทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ

เมื่อกล่าวถึงตัวอย่างของประเทศที่ประสบความสำเร็จในเรื่องการส่งเสริมการอ่านมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา จีน และอังกฤษ เป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในเรื่องของการส่งเสริมการอ่านมากกว่าประเทศอื่นๆ ตามลำดับเนื่องจากเป็นประเทศที่เจริญและมีการพัฒนา มาก มีเด็กและประชากรที่เก่งและฉลาด มีหนังสือการ์ตูนมากมาย มีการพัฒนาหนังสือให้หน้าอ่าน มีการปลูกฝังการอ่านหนังสือ ส่งเสริมการเรียนรู้ และรัฐบาลเอาใจจริงเอาใจกับเรื่องการอ่าน

ทางด้านหน่วยงานหรือองค์กรที่ควรเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของชาติ ร้อยละ 71.7 ของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าควรเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ รองลงมาร้อยละ 20.2 เห็นว่าควรเป็นหน้าที่ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีส่วนน้อยเพียงร้อยละ 2.0 ที่เห็นว่ากระทรวงวัฒนธรรมควรเป็นผู้ดำเนินการ อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่กลุ่มตัวอย่างได้รับรู้ว่ามี การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมากที่สุด ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ คิดเป็นร้อยละ 81.8 รองลงมาได้แก่ สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ TK-Park กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี กรุงเทพมหานคร กระทรวงสาธารณสุขและมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กตามลำดับ

ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อการอ่าน ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นด้วยคำถามแบบ Rating Scale โดยมีการให้คะแนนในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง = 5 คะแนน เห็นด้วย = 4 คะแนน ไม่มีความเห็น = 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย = 2 คะแนน และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1 คะแนน ทำการเปรียบเทียบโดยใช้ค่าเฉลี่ย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าหนังสือช่วยพัฒนาชาติและชีวิตให้เจริญรุ่งเรือง (4.44) จึงควรกำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ (4.24) โดยที่การอ่านจะพัฒนาได้ต้องอ่านเป็นประจำทุกวัน และเป็นกิจกรรมต่อเนื่องตลอดชีวิต (4.09) ซึ่งห้องสมุดจัดเป็นแหล่งสำคัญที่สุดที่จะจัดการส่งเสริมการอ่าน (4.06) รวมทั้งเห็นด้วยว่าการอ่านไม่ใช่ทักษะที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ แต่ต้องฝึกฝน (4.05) และค่อนข้างเห็นด้วยในเรื่องที่สำนักพิมพ์จัดพิมพ์หนังสือที่มีคุณภาพมีจำนวนน้อย (3.78) ตามลำดับ

4. ความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มประชาชนได้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการอ่านดังนี้

4.1 กลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะกลยุทธ์เรียงตามลำดับดังนี้

1. หนังสือแต่ละเล่มควรมีรูปภาพประกอบ มีสีสัน ตัวอักษรขนาดใหญ่ เพื่อกระตุ้นให้เด็กต้องการอ่านหนังสือ

2. ควรอ่านหนังสือเป็นประจำทุกวัน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการอ่านหนังสือ โดยเริ่มจากการอ่านหนังสือในแนวที่ชอบ
3. แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอ่านหนังสือ
4. ปลุกฝังนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เด็กๆ
5. ทุกหน่วยงานควรร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มากขึ้น รวมทั้งการติดตามประเมินผล
6. การจัดกิจกรรมให้แก่เด็กโดยมีรางวัลมอบให้
7. หนังสือควรมีราคาถูก และแจกหนังสืออ่านฟรีสำหรับเด็ก
8. อ่านหนังสือให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง เด็กจะได้อ่านตาม
9. มีสถานที่ให้บริการอ่านหนังสือให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง
10. มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ

4.2 วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

กลุ่มตัวอย่าง ได้เสนอแนะวิธีการตามลำดับดังนี้

1. ฝึกการอ่านหนังสือเป็นประจำทุกวัน
2. ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตร และสอนบุตรให้มินิกนิสัยรักการอ่าน โดยปลุกฝังตั้งแต่เด็กๆ
3. สร้างแรงจูงใจในการอ่านหนังสือ โดยเริ่มจากแนวหนังสือที่ชอบอ่าน
4. บอกถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือ
5. ทำแบบทดสอบหลังการอ่านจะทำให้การอ่านมีความท้าทายขึ้น
6. รัฐบาลและทุกหน่วยงาน ร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มากขึ้น
7. หนังสือควรมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ มีรูปภาพ สี สันชวนอ่าน ตัวอักษรขนาดใหญ่
8. จัดชั้นวางหนังสือให้เป็นระเบียบจะได้กระตุ้นการอ่านในครั้งต่อไป

4.3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์ อาจไม่เพียงพอต่อความต้องการ และไม่อาจตอบสนองความต้องการ ควรใช้สื่อประเภทต่างๆ ร่วมด้วย ให้สื่อรายการทีวี หรือให้ดารานักร้อง มาช่วยสนับสนุน เนื่องจากเป็นบุคคลต้นแบบของเด็ก รวมทั้งทุกคนในสังคมของประเทศต้องช่วยกัน

5) การสำรวจพฤติกรรมและความคิดเห็นของบรรณารักษ์ที่มีต่อการอ่านหนังสือ

การศึกษาในส่วนนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดทั้งของภาครัฐและเอกชนกระจายตัวอย่างตามอายุ และระดับรายได้ ซึ่งทำงานในห้องสมุดเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล รวมทั้งสิ้น 30 ตัวอย่าง ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ (รายละเอียดตารางสถิติได้ในภาคผนวก)

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่าง เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดขององค์กรเอกชน และองค์กรรัฐบาลในสัดส่วนเท่ากัน โดยมีอายุงาน 6 ปี ขึ้นไป มีอายุงาน 4-6 ปี และมีอายุงาน 1-3 ปีในสัดส่วนที่เท่ากัน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 46.7 มีอายุต่ำกว่า 35 ปี รองลงมา มีอายุ 40-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.7 และร้อยละ 10.0 มีอายุ 35-39 ปี และ 45-49 ปีในสัดส่วนเท่า ๆ กัน ที่เหลือมีอายุ 50-54 ปี และมากกว่า 54 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 76.7 ของกลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่เหลือจบการศึกษาระดับปริญญาโท กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 ทำงานตรงกับสาขาวิชาที่จบ

รายได้ของครอบครัวกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.7 มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาทต่อเดือน อีกร้อยละ 26.7 มีรายได้ มากกว่า 25,000 บาท ต่อเดือน รองลงมา มีรายได้ 15,000-20,000 บาทต่อเดือน และ 20,001 – 25,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 23.3 และร้อยละ 13.3 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการอ่านดังนี้

1. โครงการส่งเสริมการอ่าน
2. จัดห้องสมุดอย่างไรให้เยาวชนไทยรักการอ่าน
3. โครงการส่งเสริมการเรียนรู้
4. ทักษะการรู้สารสนเทศและกลยุทธ์การจัดการห้องสมุดให้ถูกใจผู้ใช้
5. บรรณารักษ์กับการส่งเสริมการอ่าน
6. การส่งเสริมการอ่าน / สำหรับเด็ก
7. แนวคิดการจัดห้องสมุดสมัยใหม่
8. กิจกรรมวันภาษาไทยแห่งชาติ
9. โครงการชวนน้องอ่าน
10. วันงานสัปดาห์ห้องสมุด / หนังสือ
11. การประยุกต์หลักการจัดการสมัยใหม่กับการพัฒนาห้องสมุดเครือข่าย
12. โครงการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษานอกโรงเรียน
13. อบรมบรรณารักษ์เพื่อจัดห้องสมุดมีชีวิต
14. ห้องสมุดมีชีวิต

15. ห้องสมุดคัดไทย
16. ทิศทางการจัดการศึกษา
17. การสร้างชุมชนนักอ่าน
18. โครงการนานมีบุ๊คส์ Reading Club
19. ศูนย์อิมแพคเมืองทองถนนหนังสือ
20. การอบรมเชิงปฏิบัติการ

ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวข้างต้นเป็นหลักสูตรที่ดำเนินการจัดอบรมหรือสัมมนาโดยองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน โรงเรียนเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ สพฐ. บริษัทเอกชนเดอะพีชซ่าคอมปะนี และนานมีบุ๊คส์ สมาคมห้องสมุด สสส. TK-park และสำนักห้องสมุด เป็นต้น

2. พฤติกรรมการอ่านหนังสือ

ในช่วง 1 เดือนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 80.0 อ่านหนังสือเพื่อสร้างเสริมความรู้ รองลงมา ร้อยละ 43.3 อ่านหนังสือเพื่อใช้ประโยชน์ในการทำงานอีกร้อยละ 36.7 อ่านเพื่อความบันเทิงและเพื่อเข้าใจสังคมในสัดส่วนพอๆ กัน นอกนั้นอ่านเพื่อเป็นประสบการณ์ชีวิต อ่านยามว่าง เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ ทั้งนี้ประเภทหนังสือที่กลุ่มตัวอย่างนิยมอ่านมากที่สุดได้แก่ หนังสือพิมพ์คิดเป็นร้อยละ 69.0 รองลงมาได้แก่ หนังสือสารคดี วิชาการ และบันเทิงคดี คิดเป็นร้อยละ 37.9 ร้อยละ 34.5 และร้อยละ 24.1 ตามลำดับ ที่เหลือได้แก่หนังสือนวนิยาย รวมเรื่องสั้นและการ์ตูนนิยายภาพ โดยมีส่วนน้อยที่นิยมอ่านหนังสือประเภท กวีนิพนธ์ รวมเรื่องสั้น และบทร้อยกรอง วารสาร ภาษาอังกฤษ พุทธศาสนา บทความ และคอมพิวเตอร์ ตามลำดับ

การจัดสรรเงินเพื่อซื้อหนังสือต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66.7 มีการจัดสรรเงินไม่สม่ำเสมอโดยมีการซื้อหนังสือเป็นครั้งคราว ในขณะที่ร้อยละ 20.0 มีการจัดสรรเงินอย่างสม่ำเสมอและอีกร้อยละ 13.3 ไม่มีการจัดสรรเงินเพื่อซื้อหนังสือเลย จำนวนเงินที่จัดสรรไว้ซื้อหนังสือ ร้อยละ 60 มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 500 บาทต่อเดือน ส่วนที่เหลือมีค่าใช้จ่ายเกิน 500 บาทต่อเดือน

การใช้เวลาในการอ่านหนังสือต่อวัน ครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างใช้เวลา 30-60 นาทีต่อวันอีกร้อยละ 26.7 ใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง ต่อวัน ที่เหลือร้อยละ 13.3 ใช้เวลามากกว่า 2 ชั่วโมง ต่อวัน และส่วนน้อยร้อยละ 10.0 ใช้เวลา 30 นาที ต่อวันตามลำดับ

3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ในรอบ 6 เดือน ห้องสมุดที่กลุ่มตัวอย่างทำงานอยู่ร้อยละ 82.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกันทั้งห้องสมุดของรัฐและเอกชน โดยห้องสมุดของรัฐมีสัดส่วนการจัดกิจกรรมสูงกว่าห้องสมุดของเอกชน ประเภทของกิจกรรมที่ห้องสมุดนิยมจัดมากที่สุด ได้แก่ การจัดนิทรรศการ หนังสือที่น่าสนใจคิดเป็นร้อยละ 87.5 รองลงมาได้แก่ การแนะนำหนังสือและการจัดหาหนังสือที่มีประโยชน์เข้ามาในห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 75.0 และร้อยละ 70.8 นอกจากนี้ร้อยละ 54.2 มักร่วมมือกับสำนักพิมพ์ และห้างร้านในการจัดนิทรรศการหนังสือ รวมทั้ง นิยมเล่นิทาน ในสัดส่วนพอๆกันสำหรับกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างบางส่วนนิยมจัด ได้แก่ การเล่นเกมปัญหา การเล่าเรื่องในหนังสือ กิจกรรมวาดภาพประกอบคำขวัญ และการประกวดเขียนเรียงความ บทร้อยกรอง และการจัดแสดงเรื่องในหนังสือ ส่วนกิจกรรมที่จัดน้อยมากได้แก่ ปาฐกถา ใ้ว่าที่เกี่ยวกับหนังสือ นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรม หนอนหนังสือ ตะกร้าความรู้ บันทึกการอ่าน การจัดนิทรรศการห้องสมุด ยอดนักขีมนักอ่าน การตอบคำถาม การประกวดภาพถ่าย shot เต็ด นักอ่านแฟนพันธุ์แท้ห้องสมุด กิจกรรมสัญจรและการฉายวิดีโอส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้องกับหนังสือในห้องสมุด

ซึ่งพบว่ากิจกรรมที่ประสบความสำเร็จได้แก่ การจัดนิทรรศการแนะนำหนังสือในโอกาสสำคัญต่างๆ การแนะนำหนังสือ หรือฉายวิดีโอแนะนำ การจัดกิจกรรมสัญจร และกิจกรรมตอบคำถามดีมีรางวัล

อนึ่งการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ห้องสมุดนิยมจัดในรอบ 6 เดือนซึ่งโดยเฉลี่ยจะจัดประมาณ 3-6 ครั้ง ได้แก่ การเล่นเกมปัญหา มุมหนังสือห้องสมุด การเล่นิทาน การจัดนิทรรศการหนังสือที่น่าสนใจ การอ่านเรื่องในหนังสือ การแนะนำหนังสือ การเล่าเรื่องในหนังสือ และการจัดแสดงเรื่องในหนังสือ ส่วนที่เหลือจะจัดประมาณ 1-2 ครั้งในรอบ 6 เดือน

การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างจะได้รับนโยบายจากผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 66.7 ส่วนอีกร้อยละ 56.7 ของกลุ่มตัวอย่างมีการริเริ่มทำกิจกรรมเองรองลงมาได้รับคำแนะนำจากผู้ใช้บริการ หน่วยงานภายนอก การศึกษาสูงห้องสมุดอื่นหรือโรงเรียนอื่นและการจัดกิจกรรมสัปดาห์หนังสือ ตามลำดับ

การได้รับงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่อปี ส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณน้อยกว่า 30,000 บาท ต่อปีคิดเป็นร้อยละ 63.0 ของกลุ่มตัวอย่าง และอีกร้อยละ 22.2 ได้รับงบประมาณ 30,001–50,000 บาท ต่อปี ที่เหลืออีกร้อยละ 14.8 ได้รับงบประมาณ 50,001–100,000 บาท ต่อปี ตามลำดับ ซึ่งพบว่าสอดคล้องกันทั้งห้องสมุดของรัฐและเอกชน โดยห้องสมุดภาครัฐมีสัดส่วนการได้รับงบประมาณสูงกว่าของภาคเอกชน งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนหลักทุกรายจะได้รับจากงบของห้องสมุด และมีเพียงร้อยละ 3.6 และร้อยละ 7.1 ที่ได้งบประมาณจากสำนักพิมพ์/ร้านหนังสือ และจากหน่วยงานภายนอก ตามลำดับ

อย่างไรก็ดีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของกลุ่มตัวอย่างพบปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับผู้มาร่วมงานน้อย คิดเป็นร้อยละ 48.3 อีกร้อยละ 27.6 มีงบประมาณไม่เพียงพอร้อยละ 10.3 ไม่บรรลุตามผลที่ตั้งไว้ที่เหลือมีปัญหาจากการขาดการประชาสัมพันธ์และบุคลากรมีไม่เพียงพอ

สัดส่วนการใช้เวลาในการทำงานเพื่อการส่งเสริมการอ่านของบรรณารักษ์ที่เป็นตัวอย่างร้อยละ 44.8 มีการจัดสรรเวลาทำงานร้อยละ 20 ขึ้นไป ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน รองลงมาจัดสรรเวลาทำงานร้อยละ 11-20 และ ร้อยละ 5-10 คิดเป็นร้อยละ 27.6 และร้อยละ 20.7 ตามลำดับ โดยที่ส่วนน้อยร้อยละ 6.9 ใช้เวลาน้อยกว่าร้อยละ 5 ในการทำงานเพื่อส่งเสริมการอ่านตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าบรรณารักษ์ในกลุ่มที่ทำงานตรงกับสาขาวิชาจะมีการจัดสรรเวลาทำเรื่องส่งเสริมการอ่านได้ชัดเจนมากกว่ากลุ่มที่ทำงานไม่ตรงสาขาซึ่งแทบไม่มีการจัดสรรเวลาเพื่อทำการส่งเสริมการอ่านเลย

4. ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53.6 ทราบเกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมการอ่านของรัฐบาล ได้แก่นโยบายในเรื่องของ

1. ให้นักเรียนอ่านหนังสือในเวลาว่างหรือในชั่วโมงที่ครูกำหนด
2. มี พรบ.การศึกษา
3. ให้การส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ
4. การจัดมหกรรมนักอ่าน
5. สร้าง TK Park
6. โรงเรียนในสังกัด กทม. เปิดให้มีการเรียนหลักสูตร 2 ภาษา
7. โครงการภาษาของแผ่นดินเฉลิมพระเกียรติ
8. การจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการอ่าน
9. รมรณรงค์ให้เด็กไทยรักการอ่าน และประกาศเป็นนโยบายของรัฐบาล

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการอ่านหนังสือของเด็กไทยในช่วง 3ปี ที่ผ่านมา ร้อยละ 60.0 ของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเด็กไทยมีการอ่านหนังสือลดลง เนื่องจาก

1. เด็กให้ความสนใจสิ่งอื่นมากกว่าอ่านหนังสือ เช่นการเล่นเกมส์คอมพิวเตอร์ เกมส์ออนไลน์ อินเทอร์เน็ต และ MSN เป็นต้น
2. เด็กเห็นความสำคัญและไปใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตมากกว่า จึงทำให้ความสำคัญในการอ่านลดลง
3. สื่ออินเทอร์เน็ตทำให้สะดวกในการสืบค้นข้อมูลมากกว่า
4. กระแสข่าวที่บอกว่าเด็กอ่านหนังสือน้อยลง

5. รัฐไม่สนับสนุนเท่าที่ควร
 6. เด็กขาดการปลูกฝังการอ่าน พ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับลูก
- อย่างไรก็ดีอีกร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่างยังคงเห็นว่าเด็กไทย มีการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น

เนื่องจาก

1. ปัจจุบันมีหนังสือที่หลากหลายมากขึ้น
2. ครูช่วยส่งเสริมด้านการอ่านของนักเรียนเพิ่มขึ้น
3. ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนพาเด็กมาสมัครเป็นสมาชิกมากและมีการยืมหนังสือมากขึ้น
4. หนังสือสำหรับเด็กมีเพิ่มขึ้น มีความน่าสนใจ น่าอ่านและจำนวนมากขึ้น
5. รัฐบาลสนับสนุนให้ทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมรักการอ่านและให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม
6. หน่วยงานต่าง ๆ เห็นความสำคัญต่อการอ่านหนังสือในประเทศมากขึ้น
7. หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมีการรณรงค์ให้อ่านหนังสือและจัดกิจกรรมส่งเสริม

การอ่านมากขึ้น

นอกจากนี้ส่วนใหญ่ยังมีความเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านว่าหากไม่บรรลุผลจะทำให้ประเทศไม่พัฒนา คิดเป็นร้อยละ 86.7 อีกร้อยละ 53.3 เห็นว่าจะทำให้ความคิดไม่ทัดเทียมต่างชาติ ส่วนที่เหลือเห็นว่าจะทำให้ประชาชนในชาติขาดจินตนาการ และจะทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ คิดเป็นร้อยละ 43.3 และร้อยละ 23.3 ตามลำดับ

สำหรับผู้ที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดต่อการส่งเสริมการอ่านกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 96.7 เห็นว่าพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญมากที่สุด รองลงมาได้แก่ครูอาจารย์ บรรณารักษ์ และรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 43.3 ร้อยละ 26.7 และร้อยละ 13.3 ตามลำดับ

ในด้านของประเทศที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่าประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการอ่านมากที่สุด ร้อยละ 47.8 คือประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการอ่าน รองลงมา ร้อยละ 21.7 ได้แก่ประเทศสิงคโปร์ อีกร้อยละ 8.7 ได้แก่ ประเทศจีน ที่เหลือได้แก่ประเทศฝรั่งเศส เวียดนาม อินเดีย อังกฤษ สหรัฐอเมริกา

เหตุผลที่ประเทศดังกล่าวประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการอ่านเนื่องจาก

1. เด็กและเยาวชนประสบความสำเร็จด้านการศึกษาสูงกว่าประเทศอื่นๆ ประชากรมีความรู้ความสามารถ
2. ใช้เวลาอ่านหนังสือทุกที่ ทุกเวลาที่ว่าง ทุกเพศทุกวัย
3. มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของประเทศมาก และมีบุคคลที่มีชื่อเสียง
4. คนในชาติให้ความสำคัญกับการอ่านหนังสือ สังเกตจากการใช้ห้องสมุด

5. รัฐบาลสามารถควบคุมราคาหนังสือไม่ให้แพงเกินไป
6. ห้องสมุดได้รับงบประมาณเพียงพอ และเปิดโอกาสให้เข้าใช้บริการได้อย่างสะดวกสบาย
7. ประเทศมีการพัฒนารวดเร็ว เจริญก้าวหน้า ประชากรมีคุณภาพ
8. ประชากรถูกปลูกฝังให้รักการอ่านและเห็นความสำคัญของการอ่านตั้งแต่เด็ก
9. ประชากรมีจินตนาการกว้างไกล สามารถประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ได้
10. รัฐบาลให้การสนับสนุน
11. ให้ประชากรเป็นสมาชิกห้องสมุดทุกคน
12. มีการจัดกิจกรรมการอ่านที่น่าสนใจและมีภาพประกอบที่น่ารักประกอบการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างมีการวางแผนเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในอนาคต 5 ปี ข้างหน้าไว้ดังนี้

1. จัดหาหนังสือที่หลากหลายให้มีมากขึ้นในห้องสมุดจัดบรรยากาศให้ห้องสมุดเป็นห้องสมุดมีชีวิต
2. เน้นการอ่านหนังสือของนักเรียนประถมให้มากที่สุด ใช้กิจกรรมต่างๆ กระตุ้นให้นักเรียนสนใจการอ่าน
3. จะส่งเสริมเด็กเรียนรู้ด้านการอ่านให้มากขึ้น ส่งเสริมให้เด็กเห็นคุณค่าของการอ่าน และสอนให้เด็กรู้จักอนุรักษ์หนังสือเก่าๆ เพื่อให้เด็กได้มองเห็นความสำคัญของหนังสือมากกว่าเอาเวลาว่างไปเล่นอินเทอร์เน็ต หรือเกมออนไลน์มากขึ้น
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ในเชิงรุกและขยายขอบเขตไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น พร้อมมีตัวชี้วัดความสำเร็จ
5. จัดอบรมการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง
6. ประกวดคัดลายมือ อ่านทำนองเสนาะ และบทกวีนิพนธ์ต่างๆ
7. แนะนำหนังสือใหม่ และจัดกิจกรรมเสวนาเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน
8. ห้องสมุดควรส่งเสริมให้มีการยืมหนังสือ/สิ่งพิมพ์ จำนวนมาก และสำหรับนักศึกษาไม่มีการงดบริการยืมในช่วงปิดภาคเรียน
9. พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย ตรงใจกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม
10. เพิ่มการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุดให้ทั่วถึง
11. ศึกษาเทคนิคการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจากหน่วยงานต่างๆ หรือข้อมูลข่าวสารที่น่าสนใจอย่างสม่ำเสมอ

12. ปลุกฝังนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับเด็กๆ พร้อมกับการเพิ่มจุดบริการอ่านหนังสือให้มากขึ้น เริ่มจากในโรงเรียน นอกจากนี้ห้องสมุดก็จะเพิ่มเป็นจุดๆ กระจายไปทั่วบริเวณโรงเรียนจากนั้นจึงเข้าไปสู่ชุมชน และบ้านซึ่งเด็กๆ อาศัยอยู่
13. รัฐบาล สนับสนุนให้กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายส่งเสริมการอ่านทุกโรงเรียนในเขตและนอกเขตพื้นที่การศึกษา และเป็นนโยบายต่อเนื่อง
14. พ่อ-แม่ และผู้ปกครองมีส่วนช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการรักการอ่านทุกครอบครัว
15. ครู อาจารย์ ทุกสถาบันการศึกษาต้องมีส่วนช่วยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง
16. อนาคตเด็กไทยจะต้องเก่ง 2 ภาษา และเก่งวิชาประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ
17. จัดกิจกรรมที่สามารถดึงนักศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม เช่น จัดการประกวดและการให้รางวัล
18. ประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนในแต่ละคณะฯ ในการจัดกิจกรรม เพื่อจะให้ทราบแนวทางที่จะนำมาจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนและเป็นประโยชน์กับนักศึกษาโดยตรง
19. วางแผนโดยจัดกิจกรรมให้หลากหลาย ครอบคลุมรูปแบบ เพื่อจูงใจให้เด็กรักการอ่าน และสนใจเข้าห้องสมุดมากขึ้น
20. เลิกเกมส์คอมพิวเตอร์ให้หมด
21. บังคับให้นักเรียนอ่านหนังสือแบบเรียนในชั้นเรียน
22. จัดการแข่งขันการอ่านฟังเสียงตามระดับการศึกษา
23. จัดการประกวดเรียงความ เพราะการเขียนต้องอาศัยการอ่าน
24. ผลิตหนังสือดีมีคุณค่าออกมาให้มากที่สุด ในราคาไม่แพง
25. การร่วมมือจัดนิทรรศการและการบรรยายเกี่ยวกับหนังสือ
26. กิจกรรมห้องสมุดสัมพันธ์ชุมชน ช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้มากขึ้น
27. โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นเครือข่ายเพื่อเข้าถึงเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น
28. มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ รัฐบาลสนับสนุนมากขึ้น
29. การอ่านและการรับข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ไม่จำกัดเฉพาะแค่ในหนังสือเท่านั้น อาจจะรับรู้จากสิ่งรอบๆ ตัว เช่น การประดิษฐ์สิ่งของจากงานรีไซเคิล หรือการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น
30. จัดกิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับหนังสือห้องสมุด
31. จัดห้องสมุดในรูปแบบใหม่ นำเทคโนโลยีเข้ามาส่งเสริมการอ่าน มีนวัตกรรมใหม่ๆ

32. จัดหาหนังสือที่มีรูปแบบใหม่ๆ ทันสมัยเข้ามาไว้ให้บริการในห้องสมุด
33. จัดมุมหนังสือควบคู่กับเทคโนโลยีสารสนเทศ

ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อการอ่านได้ทำการสำรวจความคิดเห็นด้วยคำถามแบบ Rating Scale โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ในระดับหนึ่งด้วยอย่างยิ่ง = 5 คะแนน เห็นด้วย = 4 คะแนน ไม่มีความเห็น = 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย = 2 คะแนน และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1 คะแนน ทำการเปรียบเทียบโดยใช้ค่าเฉลี่ย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วย ในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า การอ่านจะพัฒนาได้ต้องอ่านเป็นประจำทุกวัน และเป็นกิจกรรมต่อเนื่องตลอดชีวิต (4.83) ควรกำหนดการอ่านให้เป็นวาระแห่งชาติ (4.77) หนังสือช่วยพัฒนาชาติและชีวิตให้เจริญรุ่งเรือง (4.67) และการอ่านไม่ใช่ทักษะที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติแต่ต้องฝึกฝน (4.55)

ขณะเดียวกันกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่างบประมาณในการซื้อหนังสือของห้องสมุดมีน้อย (4.3) และห้องสมุดจัดเป็นแหล่งที่สำคัญที่สุดที่จะจัดการส่งเสริมการอ่าน (4.17) รวมทั้งเห็นด้วยว่าสำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์หนังสือที่มีคุณภาพมีจำนวนน้อย (3.77) และผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการอ่านน้อย (3.53)

5. ความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอ่านในแต่ละประเด็นดังนี้

กลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ควรใช้ในการส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

1. จัดบรรยายภาค สถานที่ ให้เอื้อต่อการเป็นแหล่งการเรียนรู้ ครู-อาจารย์ กระตุ้น ส่งเสริมในเรื่องของการอ่านให้กับเด็ก สอดแทรกบูรณาการในวิชาเรียน ปลุกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก และเยาวชน
2. บ่มเพาะให้เด็กอ่านหนังสือ ต้องเริ่มจากที่บ้าน โดยโรงเรียนกระตุ้นให้เด็กอ่านหนังสือเพิ่มอีกทางหนึ่ง
3. ควรมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้รอบคอบ และดี เพื่อเด็กจะได้สนใจและให้ความสำคัญกับการอ่านมากขึ้น
4. ทำการประชาสัมพันธ์เมื่อท่านได้เข้ามาห้องสมุด ท่านจะได้อะไรกลับไปบ้าง และจัด

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเชิงรุก โดยไปจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนอกสถานที่

5. สร้างแรงจูงใจให้เข้ามาอ่านหนังสือในห้องสมุดฯ เช่น สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการอ่าน
6. มีการจัดประกวดนักอ่านดีเด่น
7. มีหนังสือใหม่เข้ามาอย่างสม่ำเสมอ
8. จัดทำแผนการดำเนินงานด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
9. ส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง จริงจัง
10. ประชาสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายให้ทั่วถึง
11. จัดกิจกรรมในรูปแบบแปลกใหม่ มีความน่าสนใจ
12. บุคลากรได้รับการอบรม แสวงหาความรู้ และทักษะใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ
13. ควรเลือกเนื้อหาของหนังสือให้เหมาะกับวัยของกลุ่มเป้าหมาย หรือมีเนื้อหาที่น่าสนใจ และทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
14. ให้ครูแนะนำนักเรียนนอกเวลาเรียนในห้องสมุด และสร้างบรรยากาศในห้องสมุดให้สงบเหมาะสมแก่การอ่านหนังสือ
15. มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จัดขึ้นสม่ำเสมอ
16. ต้องให้หนังสืออยู่ใกล้เด็กตลอดเวลา สะดวกต่อการหยิบขึ้นมาอ่านได้ทันที ก่อนที่เด็กจะนึกถึงคอมพิวเตอร์
17. ผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างก่อน หากจัดในโรงเรียน ครูทุกคนต้องอ่านด้วย อย่างนั่งรอตรวจงานอย่างเดียว
18. ผู้ปกครองปลูกฝังให้ลูก อ่านหนังสือทุกวัน โดยพ่อแม่อ่านให้ฟัง หรืออ่านให้ดูเป็นตัวอย่าง
19. โรงเรียนทุกโรงเรียนส่งเสริมให้มีกิจกรรมการอ่าน
20. เด็กนักเรียนที่อ่านหนังสือออกหรืออ่านหนังสือได้ จะได้รับรางวัลตอบแทน
21. ต้องพานักเรียนหรือเยาวชนไปชมนิทรรศการสัปดาห์หนังสือแห่งชาติบ่อยๆ เด็กจะได้ซึมซับนิสัยรักการอ่าน
22. ทุกโรงเรียนต้องมีมุมหนังสือ และมีการคัดเลือกหนังสือ เช่น หนังสือดี 100 เรื่องที่เด็กไทยควรอ่าน
23. ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญ

24. ต้องมีความร่วมมือกันของหน่วยงานในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะคณะวิชา
25. ต้องร่วมมือกับอาจารย์ผู้สอน
26. จัดกิจกรรม จัดบอร์ดรางวัลซีไรต์
27. จัดกิจกรรมเชื่อมโยงระหว่างหนังสือกับหนังสือ เช่น ความสุขของกะทิ เป็นต้น
28. จัดกิจกรรมที่สามารถดึงให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม
29. จัดประกวดหรือแข่งขัน มีรางวัล
30. ร่วมมือประสานงานกับสำนักพิมพ์ต่างๆ
31. เล่นนิทาน โดยใช้หุ่นมือประกอบ
32. ประกวดการทำบันทึกการอ่าน
33. ให้รางวัลสำหรับผู้ที่ย่านหนังสือได้ครบตามกำหนด
34. หนังสือที่อ่านจะต้องน่าสนใจ อ่านสนุก ประทับใจ
35. ผู้แต่งหนังสือจะต้องคำนึงถึงผู้อ่านด้วยการเขียนให้น่าอ่าน น่าติดตาม และประเทืองปัญญา
36. ห้องสมุดจะต้องส่งเสริมการอ่านทุกรูปแบบ เช่น การโฆษณาหนังสือใหม่ นิทรรศการหนังสือสำคัญ ผลงานของคนมีชื่อเสียง หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ฯลฯ
37. ประชาสัมพันธ์ให้คนเห็นความสำคัญของการอ่านให้มากที่สุด
38. เริ่มต้นจากทำให้หนังสือเด็กมีราคาถูกลงในระดับที่พ่อแม่ที่มีฐานะปานกลางพอจะซื้อให้ลูกๆ อ่านได้จะเป็นการเริ่มต้นที่ดี เพราะทุกวันนี้หนังสือเด็กราคาแพงมากคนชั้นกลางยังไม่กล้าซื้ออ่านเลย
39. ประกาศเป็นนโยบายอย่างชัดเจน และตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบเรื่องการส่งเสริมการอ่านโดยตรง มีงบประมาณสนับสนุนเต็มที่
40. ช่วยกันรณรงค์การอ่านพัฒนาชีวิต นำความคิดพัฒนาชาติ
41. สภาพแวดล้อม ห้องสมุดหนังสือ สร้างบรรยากาศในการอ่าน สนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์
42. กิจกรรมรักการอ่าน ตามโครงการแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน
43. มีหนังสือหลากหลายให้เด็กเลือกอ่านได้ตามที่ต้องการ
44. จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน และมีของรางวัลให้
45. จัดนิทรรศการหนังสือใหม่อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง
46. จัดแสดงหนังสือที่น่าสนใจอาทิตย์ละครั้ง
47. จัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนโดยนำรูปแบบมาจากหนังสือ การพับกระดาษ การทำดอกไม้

การวาดรูป เป็นต้น

48. ห้องสมุดเคลื่อนที่
49. หนังสือสู่ประตูบ้าน
50. เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เจ้าหน้าที่ให้บริการที่ประทับใจ รวดเร็ว
51. จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอทั้งหนังสือและอุปกรณ์ ประกอบอื่น ๆ เช่น ชั้นหนังสือ คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมให้กับห้องสมุดโดยตรง
52. จัดให้มีสื่อต่าง ๆ ในการดึงดูดให้เด็กเกิดความต้องการอ่านหนังสือมากขึ้น เช่น ภาพ หรือ มีรางวัลในการอ่าน นอกจากนี้ควรพัฒนาห้องสมุดประชาชนและที่อื่น ๆ ให้มีความทันสมัยและมีหนังสือหรือทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้
53. จัดมุมหนังสือให้น่าอ่านเพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก
54. ปลุกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการอ่าน
55. สร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียน โดยการรณรงค์ให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการอ่านหนังสือ
56. หน่วยงานของรัฐและเอกชน จัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน เช่น มีมุมหนังสือ เป็นต้น
57. จัดให้มีห้องสมุดเคลื่อนที่นำหนังสือไปให้อ่านนอกห้องสมุดเพื่อสร้างบรรยากาศในการอ่าน
58. ประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายและแผ่นพับ

วิธีการในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างได้แทรกความคิดเห็นไว้ดังนี้

1. สอดแทรกบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และวิชาเรียนเพื่อปลุกฝังให้เด็กและเยาวชนรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง
2. ให้ครูทุกวิชากระตุ้นนักเรียน โดยการให้อ่านหนังสือเพิ่มเติมในห้องเรียน
3. ฝึกฝนให้เด็กอ่านหนังสือทุกวัน และหาหนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไปมาเสริมในการให้ความรู้กับเด็ก เพื่อเด็กจะได้สนุก และชอบการอ่านหนังสือมากขึ้น
4. จัดกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการอ่านหนังสือด้วยการจัดกิจกรรมเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง และมีการเสริมกำลังใจ ให้รางวัลเป็นแรงจูงใจ

5. ส่งเสริมให้พ่อแม่เห็นความสำคัญของการอ่าน
6. ส่งเสริมจูงใจเด็กให้รักการอ่าน โดยการจัดประกวดการอ่านหนังสือ
7. มีรางวัลให้นักอ่าน
8. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหนังสือประเภทบันเทิงคดีในเบื้องต้น เพื่อความเพลิดเพลิน สนุก จะช่วยให้รักการอ่านมากขึ้น
9. เริ่มจากสถาบันครอบครัว ผู้ปกครองควรเน้นถึงความสำคัญของการอ่านแล้วส่งเสริมชักชวนบุตรหลานให้อ่านหนังสือ เข้าใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้
10. เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อเพิ่มความเข้าใจ หรือทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์
11. ครอบครัวควรปลูกฝังและส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านตั้งแต่อายุยังน้อย
12. จัดทำบันทึกการอ่าน
13. ทุกวิธีดีหมดแต่ต้องมีความต่อเนื่อง และความจริงจังจากทุกฝ่าย
14. อ่านหนังสือทุกวันๆ ละ 1 ชั่วโมง หรือไม่ต่ำกว่า 1 หน้าต่อวัน
15. ฝึกให้เด็กอ่านหนังสือที่เขาชอบอ่านก่อน
16. จัดมุมหนังสือภายในบ้านให้สวยงาม เพื่อจูงใจให้เด็กต้องการอ่าน
17. พ่อ-แม่ อ่านหนังสือให้ลูกฟังทุกวัน
18. พ่อ-แม่ ต้องพาลูกไปเยี่ยมชมนิทรรศการ ร้านจำหน่ายหนังสือ สม่่าเสมอ และฝึกให้เด็กเลือกหนังสือด้วยตัวเอง
19. ที่โรงเรียนมีมุมหนังสือเด็ก และมีหนังสือดีที่ได้รับรางวัลซีไรต์
20. ฝึกให้เด็กอ่านหนังสือสารคดี หรืออ่านหนังสือการ์ตูนที่มีภาพประกอบ
21. ปลูกฝังให้เด็กอ่านหนังสือประเภทเรื่องสั้น หรือนวนิยายที่เขาชอบหรือต้องการอ่าน
22. จัดโครงการที่จะกระตุ้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน
23. การเรียนในชั้นเรียน ก่อนที่จะเข้าสู่บทเรียนจะต้องให้มีการมาเล่าเรื่องที่เป็นประโยชน์ มาแบ่งปันให้เพื่อนฟัง โดยเน้นให้ไปอ่านอย่างเดียวเท่านั้น
24. เริ่มจากผู้ปกครองและครู ควรจูงใจให้เด็กต้องการอ่าน ไม่จำเป็นต้องหนังสือเรียนเท่านั้น แต่สนับสนุนในเรื่องที่เด็กชอบ
25. ให้ใช้เวลาในการอ่านอย่างน้อย 5 นาที แล้วค่อยๆ เพิ่มเวลาขึ้น
26. หนังสือที่ใช้ในการอ่าน ควรเลือกหนังสือที่เหมาะสมหรือมีรูปภาพประกอบ
27. ส่งเสริมให้อ่านในสิ่งที่ชอบก่อน เพื่อปลูกฝังให้เกิดการรักการอ่านก่อน

28. ควรเริ่มจากเด็กระดับอนุบาลก่อน โดยใช้หนังสือภาพให้เด็กๆ ได้ดู ได้สัมผัส หรือเวลาที่เด็กนอนก็ควรเปิดนิทานให้เด็กฟัง บางครั้งอาจนำหนังสือมาแล้วเรื่องให้เด็กๆ ได้ฟังทุกวัน ก็จะเป็นการปลูกฝังให้เด็กชอบหนังสือ รักที่จะอ่านหนังสือเมื่อโตขึ้น
28. สร้างความรักหนังสือแก่เด็กๆ และเยาวชน
- 29.ให้อ่านเป็นประจำจนเป็นนิสัย
30. วางหนังสือไว้ทั่วไปในบ้าน เด็กเห็นจะได้หยิบอ่าน
31. อธิบายความหมายของสิ่งน่ารู้ น่าสนใจของเด็กแล้วแนะนำให้ไปอ่าน
32. เขียนคำคม สุภาษิต คิดไว้ตามฝาผนังบ้านและบอกแหล่งที่มา แนะนำให้อ่านเพิ่มเติม
33. ผู้ใหญ่ต้องอ่านหนังสือให้เป็นตัวอย่างแก่เด็กเสียก่อน
34. ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านโดยอ่านจากนิยาย นิยายสาร ก่อนเพื่อความบันเทิง แล้วจึงพัฒนาเป็นการอ่านหนังสือวิชาการ
35. รัฐบาลประกาศนโยบาย วางแผนพัฒนาประเทศ 5 ปี โดยเฉพาะแผนพัฒนาทางการศึกษาแห่งชาติจะต้องปลูกฝังนิสัยรักการอ่านตั้งแต่วัยอนุบาล ประถม มัธยม ฯลฯ
36. รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง มีการตรวจประเมิน ติดตามผลอย่างใกล้ชิด
37. ให้ความรู้กับครอบครัวและชุมชน สร้างแหล่งการเรียนรู้ให้โดดเด่นน่าสนใจ มีสิ่งใหม่ๆ เข้ามาเสมอ
38. ให้ความสำคัญกับบรรณารักษ์ สร้างแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียน จะพบว่าปัจจุบันโรงเรียนบางแห่งมีห้องสมุด แต่ไม่มีบรรณารักษ์รับผิดชอบดูแล ทุกสิ่งทุกอย่างเหมือนนำมากองไว้
39. ต้องพัฒนาจากครอบครัว และ โรงเรียน ครูในแต่ละวิชาจะต้องจัดกิจกรรมในการค้นคว้า การอ่านให้มากขึ้น
40. ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาการอ่านแก่เด็กนักเรียนในรูปแบบที่สร้างความสนใจ เหมาะสมกับวัย
41. ผู้ปกครองควรมีเวลาสำหรับลูก โดยการเล่านิทานหรืออ่านหนังสือให้ฟัง เพื่อปลูกฝังให้ลูกมีนิสัยรักการอ่าน
42. ที่โรงเรียนคุณครูควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน โดยให้นักเรียนอ่านหนังสือเรื่องที่สนใจ และนำมาเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง
43. การอ่านหนังสือให้เยาวชนฟังหรือเล่าเรื่องจากหนังสือภาพ ทุกเวลาที่มีโอกาส หรือการ

สร้างคำถามเพื่อให้รู้จักกันกว่า เป็นต้น

44. มีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดเป็นประจำสม่ำเสมอ
45. ส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
46. รมรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอ่านหนังสือ
47. จัดหนังสือที่หลากหลายตั้งแสดงให้กับผู้อ่าน
48. ขอความร่วมมือจากสำนักพิมพ์ให้พัฒนารูปแบบหนังสือให้น่าอ่านมากขึ้น ทั้งตัวพิมพ์ สี สัน และภาพประกอบให้น่าหยิบมาอ่าน ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ แต่ทั้งนี้ยังคงต้องมีเนื้อหาสาระให้ครบถ้วนเหมือนเดิมด้วย
49. อ่านหนังสือบ่อย ๆ หรือเริ่มอ่านตั้งแต่เด็กๆ
50. อ่านหนังสือที่มีสิ่งดึงดูดที่น่าสนใจก่อนแล้วค่อยอ่านแบบที่ไม่มีสิ่งดึงดูด
51. ให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสือที่ตัวเองชื่นชอบ
52. จัดการส่งเสริมการอ่านให้มากขึ้น โดยใช้กิจกรรมเข้าร่วมด้วย เพื่อให้เด็กหันมาอ่านหนังสือมากขึ้น
53. เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับห้องสมุดที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. สิ่งสำคัญของความสำเร็จในการส่งเสริมการอ่านคือ "ความพร้อม สอดคล้องนโยบาย ใจรัก...การอ่าน"
2. การจะสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับคนไทยควรเริ่มที่ผู้ปกครอง ก่อน เช่นการเล่านิทานให้เด็กฟัง การให้เด็กดูหนังสือภาพตั้งแต่อายุน้อย ๆ ซึ่งจะทำให้เด็กได้ซึมซับและต้องการรู้ว่าเนื้อหาในหนังสือสนุกหรือไม่ และเขาก็จะหาคำตอบด้วยการอ่านหนังสือเอง